

SLOVENSKI

vestnik

Izdajatelj, lastnik in založnik: Dr. Franc Petek, Velikovec. — Uredništvo in uprava: Celovec-Klagenfurt, Gasometergasse 10, telefon 56-24. Glavni urednik: Rado Janežič, odgovorni urednik: Lovro Potočnik. — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec-Borovlje. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Celovec-Klagenfurt 2, Postfach 124.

Letnik XVI.

Celovec, petek, 26. maj 1961

Štev. 21 (993)

Po četrtem razgovoru z zunanjim ministrom

Včeraj ob 18. uri je bilo na predhodno prošnjo obeh osrednjih organizacij koroških Slovencev na sedežu koroške deželne vlade ponovno srečanje predstavnikov manjšine z zunanjim ministrom in zastopniki v koroški deželni vladi zastopanih strank.

Že izbira časovnega termina ob avstrijsko-italijanskih razgovorih v Celovcu in zlasti tozadevna propagandistična napoved sestanka v tisku sta dali slutiti, da gre tudi topot le za rutinski razgovor, ki bi moral biti po napovedi dr. Kreiskega na zadnjem novembrskem srečanju že konec januarja ali v začetku februarja tega leta.

Kljub temu smo koroški Slovenci upravičeno pričakovali, da bo četrti razgovor le dovedel do gotovih rezultatov in konkretnih rešitev.

Z razočaranjem pa sta morala slovenska predstavnika ugotoviti, da tudi četrti sestanek ni presejal okvira zgolj rutinskega, informativnega razgovora brez sleherne nove perspektive. Zunanji minister dr. Kreisky je sicer uvodoma poročal, da so ustanovitev šolske nadzorne oblasti, vprašanje odškodnine slovenskim izseljencem z 12. novelo k zakonu o žrtvah fašizma in poprava škode manjšini zaradi izgube kulturnih vrednot pred neposredno realiza-

cijo, da pa glede drugih, posredovanih mu zahtev manjšine, kot n. pr. glede vprašanja uzakonitve slovenskega uradnega jezika in dvojezičnih topografskih napisov, še ni nobenega napredovanja.

Nasprotno je bilo v zvezi z razpravljanjem o neko- rektnih in nezakonitih dogodkih ob ljudskem štetju zlasti od deželnega svetnika Raderja ponovno zelo ostro pou- darjeno, da je pred sleherno rešitvijo manjšinskih vpra- šanj neodsvojljiva zahteva dežele tajno ugotavljanje manjšine, ki ga namestnik deželnega glavarja Truppe ne smatra kot političen, marveč zgolj formalen upravni akt in ga tudi deželni glavar Wedenig vidi kot demokra- tičen način reševanja, medtem ko dr. Kreisky in zvezna vlada to ocenjujejo predvsem z vidika oportunitete.

Ta ugotovitev, da vprašanje tako imenovanega ugo- tavljanja manjšine kakor vse kaže še vedno ni odstav- ljeno z dnevnega reda, pa pomeni, da smo pri reševanju manjšinskega vprašanja tam, kjer smo bili v začetku: da med stališčem in gledanjem manjšine ter pojmovanjem večine in več ali manj tudi vlade ni še kompromisne formule!

Zaradi tega velja tudi za ta četrti razgovor med

zunanjim ministrom in manjšino, da v stvari sami ni no- benega napredovanja, da pa so bila ponovno iznešena le različna stališča manjšine in za reševanje pristojnih činiteljev.

Zato je mogla biti želja Kreiskega, da naj manjšina pove, kaj so njene prvenstvene želje in zahteve, le for- malnega značaja. Koroški Slovenci smo vedno spet po- udarili, da mora biti vprašanje v celoti rešeno in da del- no, drobtinčarsko in zlasti provizorično reševanje ne ko- risti, pač pa ob dosedanjih izkušnjah s šolskim zakonom in zakonom o sodnijskem jeziku v resnici le škoduje živ- ljenjskim interesom manjšine.

Čeprav ocenjujemo sleherni, tudi zgolj informativni stik med manjšino in vlado pozitivno in ga pozdravljamo ter sta predstavnika manjšine na sestanku ponovno izpo- vedala pripravljenost manjšine za sporazumno reševanje, je naše koroško slovensko ljudstvo po 16 letih čakanja upravičeno nestrpno in je samo vprašanje, kako dolgo bo še pripravljeno mirno čakati.

Vlada ima primer v Južnem Tirolu, da je, kadar gre za obstoj in najosnovnejše pravice naroda, strpnosti ljud- stva enkrat konec...

Južnotirolska pogajanja v Celovcu:

Obojestranska pripravljenost na razgovore

pa kljub temu nobenega stvarnega napredka

Z zelo kratkim uradnim sporočilom so se v četrtek proti večeru končala dvodnevna avstrijsko-italijanska pogajanja o južnotirolskem vprašanju. Avstrijska in italijanska de- legacija, ki sta vodili razgovore pod vodstvom obeh zunanjih ministrov dr. Kreiskega in Segnija, sta v zaključnem komuniciraju ugotovili, da po izčrpnih proučitvi obojestranskih stališč preložita pogajanja do 24. junija.

Iz izjav, ki so jih posamezni člani obeh delegacij dali po končani konferenci, je razvidno, da je sicer na obeh straneh vladala pripravljenost na razgovore, vendar kljub temu ni bilo mogoče doseči stvarnega napredka. Zato se bodo predstavniki Avstrije in Italije ponovno sestali po štirih tednih in je kot kraj pogajanj predvideno švicarsko mesto Zürich.

Vodja avstrijske delegacije, zunanji minister dr. Kreisky, je potek razgovorov oce- nil z besedami: Za rešitev tega problema so potrebni gotovi pristanki Italije, vendar ta- kih doslej še ni bilo danih!

Pod vtisom svoječasnega neuspeha pri milanskih južnotirolskih pogajanjih so se v sredo dopoldne tudi celovski razgovori za- čeli s precejšnjim pesimizmom, ki ga niso mogle odstraniti niti izjave državnikov ob prihodu v Celovec, ko so izrazili upanje v uspešen potek tokratnih pogajanj. De- jansko uvod v razgovore ni bil preveč obetajoč, ko je vodja avstrijske delegacije, zunanji minister dr. Kreisky opozoril na tre- nutne razmere na Južnem Tirolskem in po- sebej omenil aretacijo dr. Stadlmayerjeve, prepoved uniform južnotirolskih strelskih društev in policijske ukrepe v zvezi z di- namitskimi atentati na Južnem Tirolskem ter se je italijanski zunanji minister Segni v svojem odgovoru skliceval na italijanske zakone in na pravičnost italijanskih sodišč. Ozračje se je šele izboljšalo, ko so prešli na konkretno obravnavanje vprašanja in je avstrijska delegacija še enkrat obširno obrazložila svoje stališče glede zagotovitve etničnega, gospodarskega in kulturnega ob- stoja južnotirolske narodnostne skupine.

Kljub temu pa po razgovorih prvega dne ni bilo slišati o konkretnem napredku, marveč je bilo splošno govora le o „kon- taktu za razjasnitev obojestranskih stališč“. Edina „senzacija“ tega dne je bila, da so morali člani avstrijske delegacije legacij- skega svetnika dr. Kollerja (kateri je že v gimnazijskih letih okusil „dobrete“ nacistič- nega režima, ker je bil mnenja, da je Hitler prodal Južno Tirolo Mussolinijevi Italiji) zaradi srčnega napada prepeljati v bolniš- nico in da se italijanski minister Segni za- radi prehlada v ušesu ni mogel udeležiti slavnostne večerje, ki jo je deželni glavar Wedenig priredil za obe delegaciji.

Šele v četrtek so krenili razgovori z mrt- ve točke in je bilo že dopoldne na obeh straneh opaziti očitno pripravljenost na spo- razumno reševanje. Pač pa so v načelnih

stališčih obeh delegacij ostale še naprej bistvene razlike, ki so onemogočile, da bi že na tem sestanku dosegli stvarne uspehe. Zato so se končno sporazumeli, da v štirih tednih nadaljujejo z razgovori, medtem pa naj mešana komisija strokovnjakov pripra- vi podlage za nadaljnja pogajanja.

Ob robu celovških razgovorov pa je za- nimivo omeniti tudi okolnosti, ki so dajale zunanje obeležje temu dogodku. Celovec je bil te dni v znamenju nenavadne živah- nosti varnostnih organov in marsikdo se

Vsa svetovna javnost pričakuje:

Srečanje Hruščeva in Kennedyja na Dunaju

Za bližnje srečanje med predsednikom sovjetske vlade Hruščevom in ameriškim predsednikom Kennedyjem na Dunaju 3. in 4. junija so že v teku intenzivne priprave. Na Dunaj sta prispeli tako ameriška kot tudi sovjetska skupina strokovnjakov, da s pristojnimi avstrijskimi uradi pripravijo vse potrebno za sestanek obeh vodilnih državnikov.

Medtem je bilo tudi že objavljeno, da prispe Hruščev na Dunaj s posebnim vla- kom v petek, 2. junija, Kennedyjev prihod s posebnim letalom pa je predviden za so- boto, 3. junija. Razgovori med obema državnikoma se bodo začeli v soboto v ameriškem poslanstvu, zaključeni pa bodo v nedeljo v sovjetskem poslanstvu. Kenne- dy bo takoj po sestanku, torej že v nede- ljo, odpotoval z letalom, medtem ko se bo Hruščev vračal domov šele v ponedeljek s svojim posebnim vlakom.

Ves svetovni tisk posveča temu srečanju mnogo prostora in pripisuje razgovorom med Hruščevom in Kennedyjem tudi velik pomen. Prevladuje celo mnenje, da bi ta

je spraševal, če je vse to res potrebno. Pogajanja sama na prebivalstvo niso na- pravila posebnega vtisa, zato pa so se ljudje toliko bolj čudili, ko so med svojimi opravki v mestu zelo pogosto naleteli na „ovire“ v obliki močnih policijskih straž. Zastrazena niso bila le neposredno s po- gajanja povezana mesta, kot Deželni dvo- rec (kraj razgovorov), hotel „Moser-Verdi- no“ (sedež italijanske delegacije) in hotel „Sandwirt“ (sedež avstrijske delegacije), marveč še posebno močno tudi poslopje italijanskega konzulata in druge „nevarne točke“. Toda „častne straže“ sta bila deležna celo sedeža obeh slovenskih organi- zacij (zakaj vendar, ko pa slovenska manj- šina na Koroškem baje ni izpostavljena nobenim nevarnostim?) in se je dogajalo, da so ljudje — očitno še pod vtisom po- dobnih dogodkov okoli lanskega 10. okto- bra — v izlozbi „Naša knjiga“ tudi tokrat iskali kakšen „izzivalen“ kip. Da so stra- žili italijanski konzulat, je še nekako raz- zumljivo, kajti nacionalistični prenapeteži niso le v Italiji, marveč jih je dovolj tudi na Koroškem. Toda nenadna „zaskrblje-

nost“ za slovenske organizacije meče le nekoliko čudno luč na razmere, v katerih živimo koroški Slovenci.

Za pogajanja je bilo akreditiranih okoli 80 domačih in tujih novinarjev, le na pred- stavnike koroškega slovenskega tiska so pozabili — verjetno tudi v znamenju „vzor- ne enakopravnosti“, ki jo tako radi poudar- jajo, kadar je govora o položaju manjšin v Avstriji. To je vsekakor značilno, kajti prav manjšino, ki živi v Avstriji, bi v prvi vrsti zanimalo, kako si Avstrija zamišlja re- šitev manjšinskega vprašanja v sosedni državi, kakšno je njeno stališče glede manj- šin takrat, kadar gre za njeno lastno manj- šino drugod!

Pogajanja o Alžiru in Laosu

še niso privedla do konkretnih zaključkov

Tako alžirsko-francoska pogajanja v Evianu kakor tudi mednarodna konferenca o Laosu v Ženevi doslej niso privedla do konkretnih zaključkov. Na obeh sestankih so medtem zaključili razgovore o formalnostih in v Ženevi končali tudi s splošno razpravo, vendar še ni mogoče ugotoviti, kako naj bi izgledala končna rešitev teh dveh proble- mov.

Laoska konferenca v Ženevi še vedno po- teka brez sodelovanja po zahodnih silah pri- znane „vladne“ delegacije, kar razumljivo vpliva na potek razgovorov. Očitno pod vtisom tega dejstva je francoski delegat na eni zadnjih sej tudi izjavil, da se Laosu ne more vsiliti nevtralnost z enostranskim sklepom, temveč mora dati tozadevno pobudo Laos sam o čemer pa more odločiti samo laoska vlada, ki bi jo vsi priznali.

V okviru alžirsko-francoskih pogajanj pa je imel zunanji ministerčasne alžirske vlad- e Krim Belkasem svojo prvo tiskovno kon- ferenco, kjer je poudaril odločnost alžirske- ga ljudstva, da se hoče bojevati do končne zmage, to je do priznanja svobode in neod- visnosti. Hkrati je naglasil, da predstavlja alžirsko ljudstvo nedelivo enoto in bi mo- rala zato vsaka delitev predstavljati le vir stalnih spopadov. S tem je odgovoril na načrt Francije, ki se je po sili razmer Alžiriji oči- tno že odpovedala, še naprej pa bi hotela imeti zase Sahara, katera pa je prav tako sestavni del Alžira.

Državna realna gimnazija in gimnazija za Slovence

Dijaki Državne realne gimnazije in gimnazije za Slovence v Celovcu priredijo v nedeljo, dne 4. junija 1961 ob 14.30 uri v veliki dvorani Doma glasbe (Konzert- haus) v Celovcu

Pevski koncert pod naslovom Mladina poje

Vstopnice dobite v šolski pisarni oziroma jih naročite pismeno ali telefonično pod štev. 55-15 po 12, 10 in 8 šilingov od 24. maja naprej.

V okviru mladinskega festivala:

Srečanje zamejske mladine na Jesenicah

Zadnjo soboto in nedeljo so bile Jesenice v znamenju prve velike prireditve, namenjene spoznavanju in navezovanju čim tesnejših stikov med slovensko mladino iz treh sosednjih dežel: iz Slovenije, Koroške in Primorske. V okviru letošnjega jubilejnega X. mladinskega festivala je jeseniška mladina priredila posebno »Srečanje zamejske mladine«, na katerem so se poleg mladine jeseniškega okraja zbrale tudi mladinske skupine iz Trsta, Gorice in Slovenske Benečije ter skupina slovenske koroške mladine.

Vreme sicer ni bilo naklonjeno tej prireditvi in so morali del sporeda, ki je bil prvotno predviden v Planici, združiti z ostalim sporedom na Jesenicah. Toda to mladim ljudem ni spravilo ob dobro voljo, kljub temu se je med njimi razvila prijetna družabnost, ki jih je, sinove in hčere sicer istega naroda, ki pa živijo v treh različnih državah, povezovala v veliko družino, v bratsko skupnost. Dva dneva sta bila namenjena njim, ki jih na zemljevidu ločijo državne meje, v srcu pa so vsi le eno in isto: slovenska mladina, zvesta narodu in jeziku. In v tej bratski povezanosti so se medseboj obdarili s svojimi nastopi na kulturnem, športnem in zabavnem področju.

Našo mladino so zastopale kar tri skupine ali skupinice: ansambel zabavne glasbe s pevci, ki je v zadnjih tednih samo-

niklo zaživel v Dijaškem domu Slovenske prosvetne zveze v Celovcu; instrumentalni trio iz Slovenjega Plajberka in nogometna skupina iz Št. Janža v Rožu. Na sobotnem večeru kulturno-zabavnih skupin v Cufarjevem gledališču sta se prvi dve skupini pomerili s sorodnimi ansambli iz Primorske in Gorenjske, v nedeljo pa so šentjanški nogometaši v okviru športnega sporeda igrali proti skupini tržaške mladine; poleg tega pa sta trio iz Slovenjega Plajberka in ansambel iz Dijaškega doma igrala tudi na družabnem popoldnevu v nedeljo.

Z veseljem lahko ugotovimo, da je naša mladina na tem srečanju dosegla prav lepe uspehe. Ansambel iz Dijaškega doma, ki se je tokrat sploh prvič predstavil javnosti, in instrumentalni trio iz Slovenjega Plajberka, kateri je igral polke in valčke v priredbi vodje Pavleta Lausegerja, sta si pri oceni posameznih skupin nabrala največ točk; nogometaši iz Št. Janža pa so v igri proti nogometšem iz Trsta slavili zmago 4:0. Za številčno zelo majhno skupino koroške slovenske mladine (če upoštevamo, da se je iz Trsta, Gorice in Benečije udeležilo jeseniške prireditve 570 mla-

dincev in mladink) je to vsekakor lep uspeh, pomemben še toliko bolj, ker je bila to prva večja prireditve, na kateri je sodelovala naša Zveza slovenske mladine po obnovi organizacijskega delovanja.

Največjega pomena pa je bilo to srečanje nedvomno v tem, ker je dalo mladini iz zamejstva priložnost, da se medsebojno spozna, da izmenja misli in izkušnje ter naveže stike za bodoče sodelovanje. Tako sodelovanje pa je nujno potrebno, saj se z istimi problemi in enakimi težavami bojuje tako slovenska mladina na Koroškem kakor tudi v Italiji, kajti tukaj in tam se mladina aktivno vključuje v boj za narodnostne pravice, za enakopravnost slovenskega ljudstva!

Razpisano je mesto nadzornika za pouk slovenščine

Deželni šolski svet je razpisal mesto okrajnega šolskega nadzornika za nadzorovanje glavnih in ljudskih šol s slovenskim učnim jezikom in nadzorovanje slovenskega pouka na dvojezičnih šolah kakor tudi na šolah s slovenskimi glavnošolskimi razredi ter oddelki in za nadzorovanje prostovoljnega pouka slovenščine na osnovnih in glavnih šolah.

V poštev pridejo učitelji, ki imajo usposobljenostni izpit za pouk slovenščine in nemščine na ljudskih in glavnih šolah ter so že delovali na ljudskošolskem področju.

Boj za konsolidacijo proračuna

Odkar je državne finance prevzel novi finančni minister dr. Klaus, je veliko govora o konsolidaciji državnega proračuna. Tozadevno je prišel ministrski svet prejšnji teden do sporazuma, ki bo omogočil kritje primanjkljaja v višini 2,3 milijarde šilingov. Kako bo ta konsolidacija izgledala, niso povedali, pač pa je zanimivo, da je v tej zvezi hotel odstopiti prosvetni minister dr. Drim-

mel, ker so bila sredstva njegovega ministrstva prikrajšana.

Hkrati je ministrski svet odobril tudi zvišanje plač javnih uslužbencev za 9 odstotkov (od 1. julija 1961 za 4 in od 1. januarja 1962 za 5 %) in s tem odstranil nevarnost stavke državnih nameščencev. Povišane pa so bile tudi otroške doklade, in sicer za 20 odstotkov.

Potrošniške cene naraščajo

Tiskovni urad celovškega mestnega magistrata sporoča, da se je indeks potrošniških cen v Celovcu meseca aprila v primeri s prejšnjim mesecem znatno zvišal. V skupnem indeksu je razlika meseca marca in aprila od 104,2 na 104,9. Od deset različnih potrošniških skupin so se pri osmih cene dvignile, stroški pri skupini prosveta, pouk in okrevanje so ostali neizpremenjeni, pri skupini razsvetljava in kurivo pa so stroški pogojno letnemu času nekoliko padli. Posamezne številke kažejo (v oklepaju številke za marec): Prehrana 102,2 (101,9); alkohol in tobak 109,1 (109,0); stanovanje 113,1 (111,6); razsvetljava in kurivo 103,7 (104,5); pohištvo 107,2 (106,8); obleka 105,6 (105,4); telesna in zdravstvena nega 107,3 (107,1); prosveta, pouk in okrevanje 105,9 (105,9); promet 120,9 (112,6).

Turizem v službi zblizanja med narodi

Pretekli teden je poštna direkcija za Koroško oziroma poštna avtobusna služba priredila izlet v Rogaško Slatino na slovenskem Štajerskem kot uvod v uvedbo letošnjega avtobusnega prometa iz Celovca v Rogaško Slatino. Z voznim kurzom bodo začeli 8. julija ter bo trajal do 26. avgusta. Iz Celovca bo avtobus vozil vsako soboto ob 7.00 uri, v Rogaško Slatino bo prispel ob 12.05 uri, vračal pa se bo v nedeljah ob 15.00 uri iz Rogaške Slatine ter bo prispel v Celovec ob 20.00 uri.

Poskusna vožnja, pri kateri so proučevali linijo in čas dospetkov, je bila nad vse zanimiva in hkrati tudi zares prijetna. V skupini 26 udeležencev, med katerimi so bili zastopniki poštne direkcije za Koroško, na čelu prezident dvorni svetnik dr. Rippe in vodja poštne avtobusne službe uradni svetnik Mussger, nadalje zastopniki socialnega zavarovanja, zastopniki avtobusnih prometnih uradov in tiska, so bili ljudje različnih miselnih in ideoloških pogledov. Kljub temu pa je avtobus meril kilometre na dobrih cestah sosedne države z lepšim in drugim namenom, kot nekdanji nacistični kamioni z oboroženo Hitlerjevo soldatesko, ki je pod vplivom zblaznelega plemenskega sovraštva prinesla tudi tej pokrajini neizmerno zlo krvi, razdejanja in brezobzirnega uničevanja. Nepriistranski opazovalec se je mogel že med vožnjo prepričati, da so bili vsi izletniki prežeti z voljo, naj bo tudi ta prometna zveza majhen prispevek k utrjevanju prijateljskih odnosov med sosednjima narodoma in državama.

Ta lepa plemenita miselnost je bila naglašena tudi pri prisrčnem sprejemu v Rogaški Slatini v hotelu »Slovenski dom«. Predsednik občine Lojen je na kratko pozdravil koroške goste ob prihodu, v hotelskem prostoru pa sta koroške goste z iskreno dobrodošlico pozdravila predsednik Turističnega društva Rogaška Slatina Stanko Čujež in tajnik Martin Kene ter med drugim izrazila željo, da bi se tudi s Koroško vzpostavili ugodni turistični odnosi, kakor so že s Štajersko in naglasila, da tudi turizem zelo veliko koristi dobrim odnosom med narodi in državami.

Za prijateljski sprejem se je zahvalil prezident poštne direkcije za Koroško dr. Rippe in med drugim dejal, da je današnji obisk v Rogaški Slatini utiranje poti za boljše turistične zveze med Rogaško Slatino in Koroško. Dejaj je, da pošta ne prevaža le pisemske pošte, temveč tudi goste, kajti naloga pošte je tudi, da osebo zblizuje ljudi in

tako doprinaša k medsebojnemu spoznavanju ter medsebojnemu spoštovanju.

Želja predsednika Turističnega društva, da bi se v Rogaški Slatini dobro počutili, se je uresničila stoddostno. Pristo slovensko gostoljubje, ki smo ga koroški gostje uživali, je bilo edinstveno. Po odlični večerji z vložki buteljki prvovrstnega vina »Ritoznojčana« so muzikantje zaigrali za ples. Sproščeno razpoloženje je razgibalo mnoge, da so posiskali brhke plesalke in se zavrteli v veselem plesu, ki je trajal do pozne nočne ure. Po kratkem spanju so bile glave kljub temu lahke in jasne, znak pristnega vina in prijetnega doživljanja med tamošnjimi prebivalci.

Drugi dan sta predsednik inozemske komisije za celjski turizem Ivan Goršic in primarij zdravilišča dr. Rudolf Leskova vodila koroške goste po napravah zdravilišča ter jih v zanimivi razlagi seznanjala z zanimivostmi vodnih naprav mineralnih voda ter podala zgodovinski pregled razvoja Rogaške Slatine. Rogaška Slatina vsebuje vrsto mineralnih snovi ter slovijo zdravilni vrelci že nad 300 let. Kraj je v zadnjem polstoletju postal iz leta v leto bolj obiskovano zdravilišče in okrevališče. Slavni zdravilni vrelci Donat, Styrija in Tempel dobavljajo dnevno okoli 40.000 litrov mineralnih voda, v posebni moderni delavnici pa napolnijo vsak dan 24.000 buteljki z mineralno vodo, ki jo razpečavajo predvsem v Jugoslaviji, pa tudi v inozemstvu, posebno na avstrijskem Štajerskem, nekaj časa pa se dobi tudi že v Celovcu.

Rogaška Slatina je zdravilna pri mnogih boleznih, kakor na primer pri boleznih jeter, zlatenice, vnetja, ciroze, bolezni žolčnika, žolčnih kamnov, zapeke, zlate žile, zgage, želodčnega katarja, čira na želodcu in dvanašnjerniku, črevesnega katarja, sladkorne bolezni, protina, toščavosti, glavobola, nevrastenije itd.

V zdravilišču Rogaška Slatina je gostom na razpolago vrsta moderno opremljenih hotelov in prenočišč z odlično prekrbo z zmo-

Pogled na Rogaško Slatino

gljivimi cenami, ki so seve različne po sezonskih časih.

Izlet v zdravilišče in letovišče Rogaška Slatina se izplača, zaradi tega je treba pozdraviti uvedbo ugodne avtobusne zveze iz Koroške. V dolinici potoka Rakovec obdajajo kraj košati bukovi gozdovi na gričih Janina, Tavčarjev grič in Tržaški vrh. Na razpolago so prelesten park in kopalnišče, športni prostor, sploh vse, kar si želi več ali manj zahteven turist. Klima je prijetna, ker toplovlazno subalpskino podnebje varuje letovišče mrzlih severnih vetrov. Rogaška Slatina pa je tudi izhodišče za hvaležne izlete, kakor na Boč, Donačko goro in za krajše sprehode na Janino, Tavčarjev grič in Tržaški vrh.

Kratko pred odhodom iz Rogaške Slatine je prihitel v hotel »Soča« še direktor zdravilišča Lojze Lipnik, da je pozdravil koroške goste in izrazil svoje zadovoljstvo, da smo se nekoliko seznanili z zdraviliškim in letoviškim krajem ter žele, da bi bili turistični medsebojni stiki med Koroško in Rogaško Slatino čimdalje bolj živahni.

PO ŠIRNEM SVETU

DUNAJ. — Zvezno predsedstvo Socialistične mladine se je pred nedavnim bavilo z dnevnicami za vojake. V zvezi z zvišanjem plač za uradnike zahteva socialistična mladina, da morajo zvišati tudi dnevnic avstrijskih vojakov, ki so ostale neizpremenjene od ustanovitve avstrijske zveze vojske.

TRIDENT. — Apelacijsko sodišče v Tridentu je v petek preteklega tedna odklonilo predlog za prehodno oprostitev dr. Viktorie Stadlmayer, južnotirolske referentke pri tirolski deželni vladi.

BERLIN. — Javni tožilec Demokratične republike Nemčije Funk je zahteval smrtno kazen za nacističnega zločinca Schärfa, proti kateremu se je začel pred dnevi sodni proces. Ta vojni zločinec je bil udeležen pri umorih vojnih ujetnikov in taboriščnikov v Lichtenbergu in Buchenwaldu. Kakor je sam priznal, je v Buchenwaldu lastnoručno ubil 150 sovjetskih ujetnikov. Državni tožilec je ob tej priložnosti ponovno navedel grozotne podatke o usodi ujetnikov v Buchenwaldu, v katerem so ubili 33.000 taboriščnikov in 8500 sovjetskih vojnih ujetnikov, obesili so jih 1100, pri evakuaciji taborišča pa so ubili 13.000 ljudi.

LONDON. — Londonski »Daily Mirror« piše, da so portugalski kolonialisti doslej pobili v Angoli 30.000 ljudi in da zdaj že kar odkrito govore, da bodo pobili še 100.000 Angolcev.

BEOGRAD. — V Beogradu so podpisali protokol o sodelovanju in prevozu blaga z rečnimi ladjami med Jugoslavijo in Madžarsko. Protokol so podpisali po rednih letnih razgovorih o skupnih ukrepih za izboljšanje plovbe po Donavi.

SEUL. — V južnokorejskem glavnem mestu, kjer je prevzela oblast vojaška junta generala Do Jung Čanga, so aretirali kakih 930 ljudi z obtožbo, da so podpisali komunizem. Pravijo, da so med njimi člani Socialistične stranke in študentje, ki so se zavzemali za pogajanja s predstavniki vlade Severne Koreje.

TOKIO. — Ob obletnici podpisa ameriško-japonske pogodbe o vzajemni varnosti je prišlo do demonstracij, pri katerih je sodelovalo kakih 2000 oseb. Med demonstranti je bilo tudi 500 študentov.

MOSKVA. — V Moskvi so podpisali sovjetsko-poljski sporazum o gospodarskem sodelovanju. Sovjetska zveza bo pomagala Poljski predvsem rekonstruirati in razširiti črno metalurgijo in strojno industrijo.

BEOGRAD. — Za zboljšanje zdravstvene službe v Jugoslaviji bo uporabljenih do leta 1965 okrog 96 milijonov dinarjev. Večino teh sredstev bodo uporabili za razširitev zmogljivosti bolnišnic, ki imajo danes 90.000 postelj, za šolanje zdravstvenega osebja in preventivno zaščito. Po statističnih podatkih ima Jugoslavija danes okrog 14.000 zdravnikov, to je enega zdravnika na 1320 prebivalcev, kar je nad svetovnim povprečjem. Samo v zadnjih sedmih letih je bilo usposobljenih nad 6.500 zdravnikov.

BONN. — General de Gaulle je v soboto prispel v Bonn na razgovore s kanclerjem Adenauerjem. Razgovori so začeli jutraj in končali popoldne. Med drugim sta govorila tudi o bližnjem sestanku Kennedyja s Hruščevom.

LONDON. — Velika Britanija in Sovjetska zveza sta podpisali sporazum o sodelovanju za mirnodobsko uporabljanje jedrske energije. Sporazum določa izmenjavo informacij, ki ne veljajo za tajne. Sporazum bo veljal pet let.

LEOPOLDVILLE. — Uradno javljajo, da so se v Coquilhatvillu sporazumeli, da bo »federativno republiko Kongo« sestavljalo 19 držav. Toda ta sporazum uzurpatorjev je relativen, ker več ko polovica kongoškega ozemlja ni v rokah leopoldvillske vlade.

BEOGRAD. — V Beogradu so po petdnevem zasedanju končali mednarodno konferenco o jedrski elektroniki. 450 strokovnjakov in strokovnih delavcev iz Avstrije, Belgije, Bolgarije, Kanade, Kitajske, Češkoslovaške, Danske, Finske, Francije, Zahodne Nemčije, Grčije, Madžarske, Indije, Izraela, Sovjetske zveze, Italije, Holandske, Norveške, Poljske, Romunije, Švedske, Švice, Turčije, Združene arabske republike, Velike Britanije, ZDA in jugoslavije je na konferenci podalo okrog 150 referatov.

HELSINKI. — Finsko-sovjetsko združenje je povabilo Jurija Gagarina, naj pride julija na Finsko. Združenje je izrazilo željo, da bi se prvi vesoljski potnik na svetu udeležil manifestacij sovjetsko-finskega prijateljstva, ki bodo 1. in 2. julija v Kemi.

„Narod, ki poje, ne bo izumrl!“

Pesem nam vliva pogum in vero v našo bodočnost

Pevski zbor „France Pasterk - Lenart“ na mladinskem pevskem festivalu v Celju in na obisku v Kamniku

Pesem najbolj neposredno manifestira človekovo občutje, njegovo razpoloženje in hotenje; pesem vzgaja, povezuje narode in ljudi vseh ras in kontinentov. Nam pa je pesem še več: naša pesem nam je dragulj, ki se ga vsi močno oklepamo, ker nam vliva vedno znova pogum in vero v našo bodočnost. Pesem nam je torej neusahljivi vir, iz katerega vedno znova spet črpamo nove sile v boju za obstanek in za razvoj našega ljudstva na Koroškem.

In nikjer drugje se ta vir novih moči ne manifestira tako živo, kot prav v našem mladinskem pevskem zboru „France Pasterk-Lenart“ iz Železne Kaple in Št. Vida v Podjuni, ki spada danes med naše najbolj agilne in hkrati tudi najbolj kvalitetne skupine. To je zbor ponovno pokazal tudi ob svojem zadnjem gostovanju, ko je v nedeljo popoldne nastopil na mladinskem pevskem festivalu v Celju, zvečer pa na koncertu v Kamniku poklonil številnemu občinstvu šopek koroških narodnih in ponarodnih pesmi.

Mladinski pevski festival v Celju

se je razvil v vsakoletno prireditvev in po svoji širini in pomenu že prerašča v jugoslovansko manifestacijo mladinske pevske kulture. Letošnji festival je trajal od 20. do 23. maja in je obsegal poleg revij najboljših slovenskih mladinskih zborov še revijo mladinskih pevskih zborov glasbenih šol Jugoslavije, zvezno revijo najboljših mladinskih zborov iz vseh republik in zborov narodnih manjšin, nadalje posvetovanje glasbenih pedagogov z glavno temo „Glasbena vzgoja mladine“ ter razstavo mladinske pevske literature, ki je v letih 1945 do 1961 izšla pri jugoslovanskih založbah. V teh dneh je v Celju nastopilo blizu 40 najboljših mladinskih zborov iz cele Jugoslavije, poprej pa so bile občinske in okrajne revije po vsej Sloveniji, kjer je sodelovalo 844 mladinskih pevskih in instrumentalnih skupin z blizu 43.000 sodelujočimi.

Pevski zbor „France Pasterk-Lenart“ se je pod vodstvom svojega pevovodje Vla-

dimira Prušnika predstavil s tremi pesmimi in bil deležen izredno toplega sprejema. Navdušeni aplavz publike, ki je v teh dneh slišala samo kvalitetno petje, zboru ni veljal le kot skupini iz zamejstva, marveč je bil izraz pohvale za res dobro podane pesmi. Posebne vrednosti pa je laskavo spričevalo, ki ga je zboru izstavila stroga žirija, v kateri so priznani strokovnjaki, dirigenti in glasbeni pedagogi, nepristransko ocenjevali posamezne skupine.

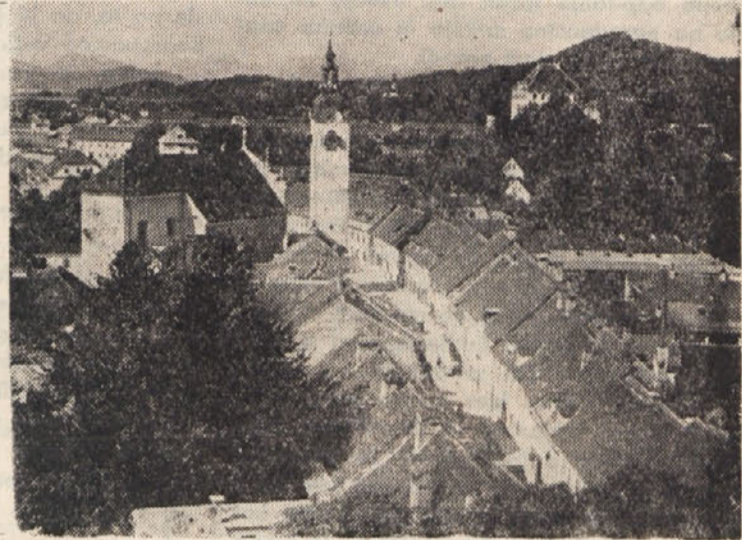
Koncert v Kamniku

Zakasnelo aprilsko vreme, ki nas je spremljalo na vožnji iz Celja proti Kamniku, se je stopnjevalo v pravi nalive, ko so se Kamničani in okoljani zbirali na večernem koncertu. Kljub temu pa je bila velika dvorana Kulturnega doma premajhna in so še okoli 200 stojišč. Pravijo, da v Kamniku še ne pomnijo take udeležbe...

In teh 800 poslušalcev je sprejelo naš zbor res prisrčno, bratsko, ko se je pojavil na

odru, katerega ozadje je krasil umetniško izdelan napis „Dobrodošli, koroški pevci!“, medtem ko sta o povezavi med Kamnikom in Koroško govorili stilizirani sliki zgodovinsko pomembne kamniške grajske cerkvice in vojvodskega prestola. Pomembnost tega srečanja pa je bila poudarjena tudi v

KAMNIK je še pred leti bil majhno podeželsko mesto s pičlo 2000 prebivalci, danes pa jih ima dobrih 8000 in se raste iz dneva v dan. Nekdaj izključno kmečka kamniška občina pa se je po zadnji vojni razvila v bogato industrijsko področje.

besedah, saj sta se srečala najstarejši slovenski pevski zbor sploh — kamniška LIRA, ki bo letos slavila 80-letnico obstoja — in naš mladi koroški slovenski zbor, ki je potem s svojim koncertom izpričal, da mladi rod koroških Slovencev še hrani in goji svojo pesem in da zvesto stopa v svojo bodočnost po stopinjah, ki jih je pokazal najstarejši slovenski zbor.

Spored koncerta v Kamniku je obsegal 20 pesmi in je navdušil tako mešani kakor tudi moški zbor. Če je bilo morda v prvem delu še opaziti nekaj utrujenosti pevcev po skoraj celodnevni vožnji, je zbor v drugem delu spet dosegel svojo živahnost in jo stopnjeval do viška, ko se je poslovil od publike z našo koroško „Rož, Podjuna, Zila“ in mogočno izpovedjo vere v bodočnost „...vse je vihar razdjal, narod pa zmiraj stal...“, s katero je tudi izpričal, da narod, ki poje in ljubi pesem, ne bo izumrl. V dar je prejel zbor velik šopek nageljnov in prekrasen album slik iz Kamnika in okolice, toda prav tako dragoceno darilo je bila pesem, ki jo je našim pevcem morali mnogi domov, čeprav so prireditelji poleg 600 sedežev izjemoma prodali v pozdrav zapel moški zbor LIRE pod vodstvom dirigenta Vremšaka.

V gosteh pri kamniški LIRI

Med bivanjem v Kamniku so nam člani LIRE izkazali zvrhano mero prave slovenske gostoljubnosti in bratske naklonjenosti; počutili smo se med njimi res kot bratje med brati. In staro povezanost, obnovljeno ob lanskoletnem obisku LIRE na Koroškem, smo ponovno potrdili s požirkom vina iz starega srebrnega pokala, ki ga je LIRA prejela leta 1894, ko je prvič gostovala na Koroškem. Se bolj pa so nas družile

slovenske pesmi, ki sta jih na srečanju po koncertu izmenoma in tudi skupno prepevala kamniški in naš zbor.

Prav tako pa je bil poglobljanju medsebojnih stikov posvečen tudi izlet v Kamniško Bistrico in v lepem spominu nam bodo ostali trenutki, ki so nas povezovali v prijetni družabnosti ob čudovitem izviru Bistrice ter pred Lovskim dvorcem, kjer se je še enkrat oglasila pesem našega zbora „Čuj, v gozdu lovčev rog doni...“.

Naši gostitelji so nam hoteli še več pokazati in tudi mi bi želeli še videti lepote, ki jih nudi Kamnik s svojo okolico. Čas od-

hoda pa je prišel mnogo prehitro in smo si ob slovesu, ko smo se zahvaljevali za izkazano gostoljubnost, le še obljubili, da hočemo navezane stike utrjevati z nadaljnjimi srečanji.

Objava slovenske gimnazije

Sprejemni izpiti za prvi razred in tudi za višje razrede na Državni realni gimnaziji in gimnaziji za Slovence so v soboto, dne 8. julija 1961, io je prvi dan velikih počitnic.

Izpit za prvi razred obsega slovenščino, nemščino in računstvo v obsegu četrte šolske stopnje ljudske šole.

Prijave za sprejemni izpit so lahko usne v pisarni šole, Lerchenfeldgasse 22, II. nadstropje, vsak dan od 14. do 18. ure ali pa pismene do 1. julija 1961. Pismene prijave je treba kolkovati s 6 šil. Prijavi pa je treba priložiti rojstni list in dokument avstrijskega državljanstva. Šola, katero učenec ali učenka sedaj obiskuje, naj pošlje opis učenca (Schülerbeschreibung) neposredno na ravnateljstvo Državne realne gimnazije in gimnazije za Slovence, Celovec — Klagenfurt, Lerchenfeldgasse 22.

Na dan izpita mora učenec predložiti zadnje spričevalo, katero bo dobil 7. julija 1961. (S seboj naj prinese tudi copate.)

Glede izpitov za višje razrede pa dobite podrobna pojasnila v šolski pisarni vsak dan popoldne.

Ravnateljstvo

Razširimo dejavnost in vpliv prosvetnih društev

(12. nadaljevanje)

Medtem ko je prva oblika klubskega življenja po prosvetnih društvih zelo preprosta in namenjena v glavnem združevanju in družabnosti, pri drugi obliki poslušalci razprav o kulturno umetniških in drugih problemih že aktivno sodelujejo pri razgovorih in se na tak način lahko vzgajajo in izpopolnjujejo na področjih, ki jih najbolj zanimajo. Tretja oblika klubskega življenja — literarni večeri, kombinirani večeri z glasbo, recitacijami in predavanji s slikami v diapozitivih, dramski večeri in podobno — pa je taka, ki že lahko širše zajame prebivalstvo in dviga njegovo zanimanje za umetniška dela in vrednosti.

Te oblike kulturne vzgoje, družabnega življenja in razvedrila so dandanes po naših društvih zelo potrebne. Če med prebivalstvom opazujemo zanimanje za kulturno prosvetne prireditve, vidimo, da se najbolj navdušuje za narodne viže in lahko glasbo ter za preproste igre iz čitalniške dobe. Malo, vsekakor vse premalo pa ima še smisla za resnejšo kvalitetno in zaradi tega tudi težje razumljivo glasbo in za sodobno dramsko, literarno in drugo umetnost ter za izobraževalno dejavnost. Udeležba na različnih takih prireditvah to najbolj potrjuje.

Okus za umetnost je med nami še zelo enostranski, marsikje pa tudi precej nizek. Težave in zapostavljanja v preteklosti se poznajo povsod. Kulturna prebujenost ljudstva in njena rast zaostajata za splošnim razvojem v slovenskem kulturnem svetu in v kulturnem svetu sploh. Vzrokov za to je mnogo, vsekakor pa tudi posledic. Le-te nikakor niso razveseljive, še manj pa za našo skupnost in odpornost proti potujčevanju koristne.

Malce zgrešeno bi bilo poskušati, da bi zaostalo kulturno prebujenost našega ljudstva, zlasti mladine, hoteli spraviti na potrebe današnjega časa z vrsto težje razumljivih prireditev, kakor so to n. pr. večeri resne in težje glasbe opernih arij, sodobnih globoko vsebinskih ali pa klasičnih dram in podobno, dokler njihovega razumevanja in pravilnega pojmovanja nismo posredovali širšim slojem prebivalstva. Tu z opisi prireditev v tiskani besedi sicer nekaj dosežemo, vendar vse premalo, ker sta tako prostor za opis kakor tudi volja za branje navadno omejena. K opisu se mora neobhodno pridružiti ustmena živa razlaga, diskusija in — kjer le gre — vzgoja okusa s pomočjo plošč in magnetofona. Prav to nalogo pa po naših društvih lahko opravijo klubi in klubski večeri. Zato hočemo o njih v naslednjem nekoliko podrobneje spregovoriti.

O najpreprostejši obliki klubskih večerov po naših društvih smo že rekli, da naj služijo z druževanju in družabnosti članov ob radiu, televizorju, časopisu, šahu, taroku itd. Ob takih srečanjih v klubu se lahko sproži nevezana diskusija o vprašanju, ki je nastalo ob poslušanju ali gledanju oddaje in ob branju časopisa. Vendar je tudi tukaj dobro, da izmed navzočih nekdo vsebino oddaje, članka ali razprave že vnaprej pozna, da napravi uvod v diskusijo in da jo primerno usmeri. Za to pripravnih in primerno izobraženih ljudi dandanes tudi na vasi ni preveč težko dobiti. Oddaje radia in televizije so znane že v naprej. Glavno pri vsem je, da društvo oz. njegovi odborniki skrbijo za okusnost in prijetnost klubskega prostora in za to, da je v njem za vsak večer na razpolago tudi primerno periodično slovensko čtivo (revije in časopisi). Tozadevne nasvete lahko da Slovenska prosvetna zveza, naročila in dobavo pa bo zagotovila knjigarna »Naša knjiga« v Celovcu.

Mislimo, da bodo prvi dobro pripravljene klubski večeri zlasti v zimskem času zbudili precej zanimanja in da bodo pričeli združevati člane in prijatelje društva ter jim posredovali spoznanje o potrebi in koristnosti takih večerov. Te vrste združevanja h klubskemu življenju pa bo tudi primerna pot k zahtevnejšim oblikam klubskega življenja v društvih in društvenega dela sploh.

V društvih, ki zajemajo področje več vasi ali občin, se tovrstno klubsko življenje lahko razvije na več krajev. Čim več bo takih klubskih večerov, tembolj se bo pričel krepiti čut medsebojne povezanosti in tem lažje in hitreje se bodo pričele uveljavljati zahtevnejše oblike klubskega življenja (Se nadaljuje)

Najnovejše publikacije

Slovenske akademije znanosti in umetnosti

Kot najnovejši publikaciji Slovenske akademije znanosti in umetnosti sta izšla „Letopis“, deseta knjiga za leto 1959, in „Slavistična revija“, časopis za literarno zgodovino in jezik, XII. letnik, štev. 1—4 1959/60.

V „Letopisu“ je najprej podan pregled organizacije Akademije, njeno predsedstvo, vodilni uslužbenci in ustroj inštitutov ter komisij. Kot deseta knjiga prinaša „Letopis“ tudi pregled celotnega članstva, najbolj obširno pa je poročilo o delu Akademije, razvrščeno po posameznih inštitutih in komisijah ter na biblioteko ter zamenjavo publikacij z drugimi znanstvenimi ustanovami po vsem svetu. Iz tega poročila je med drugim razvidno, da so se posamezni člani SAZU tudi v letu 1959 udeležili raznih mednarodnih kongresov in posvetovanj ter sodelovali z lastnimi predavanji v drugih državah, v Ljubljani pa je imel prof. dr. Ivan Grafenauer predavanje pod na-

slovom „Iz ljudskega pesništva slovenske Koroške“.

Najnovejša številka „Slavistične revije“ vsebuje med drugim naslednje prispevke: Oton Zupančič in Ivan Cankar, prispevek k zgodovini slovenske Moderne (Dušan Pirjevec), O nalogah slovenistike (France Bezlaj), Slovenski Katekizem iz leta 1615 (Mirko Rupel), Pomenska kategorija „gozd“ v slovenščini (France Bezlaj), Prešernoslovške študije (Joka Žigon); poleg tega prinaša obširne zapiske in gradivo ter knjižne ocene in poročila, kjer n. pr. F. Bezlaj piše o Kranzmayerjevi knjigi „Ortsnamenbuch von Kärnten“ in ugotavlja neštete pomanjkljivosti, ob koncu prvega dela svoje recenzije pa poudarja: Zato je treba skrbno in natančno preveriti tudi vsa njegova slavistična in slovenistična izvajanja. Njegova navidezna objektivnost do Slovencev je sumljiva, kot smo videli že pri razboru metodčnih primerov v njegovem delu.“

BRNCA

V glasilo koroške FPÖ „Kärntner Nachrichten“ smo brali poročilo o nedavni prireditvi „Abwehrkämpferjev“ pri nas. Vidimo, da nekaterim ljudem očitno ni ugajalo, ker smo takrat javnost opozorili na dvomljivo preteklost posameznih vodilnih udeležencev te prireditve. Sicer pa so poročila o prireditvi, v kolikor jo je tisk sploh omenil, najboljši dokaz, da je bila naša akcija pravilna in upravičena in da jo je prebivalstvo naše občine tudi pravilno razumelo. Kajti udeležba sama je dovolj jasno pričala, da hoče ljudstvo mir, zato obsoja nenehno odpiranje starih ran, obsoja hujskanje na narodnostno mržnjo in umetno vnašanje sovraštva med sosedi.

Ob poročilu omenjenega lista pa bi še svetovali, da jim za „primerjave“ ne bi bilo treba obujati spominov na dogodke pred štiridesetimi leti. Raje bi se zamislili ob dogodkih iz mnogo mlajše preteklosti, ob dogodkih, ki jih ni treba žele izbrskati iz že pozabljenih zapiskov, marveč so današnji generaciji še živo v spominu. Potem bi namreč spoznali, zakaj ne moremo molčati, če vidimo, da gotovi ljudje že spet stopajo v ospredje pri takih prireditvah.

Na istem mestu, kjer so se pred tedni zbrali skoraj izključno le importirani udeleženci prireditve (domačinov je bilo med njimi zelo malo!), smo se namreč leta 1942 poslavljali od rodne grude, ko so nas kot zločince odpeljali v izseljeništvu. In koga smo videli med udeleženci sedanje prireditve? Prav tiste, ki so nas takrat selili, tiste, ki so našim sosedom grozili, da bodo prav tako izseljeni! Videli smo jih, kako so manifestirali „domovinsko zvestobo“; toda predobro jih poznamo, da niso mislili na koroško in še manj na avstrijsko domovino, saj so vedno imeli v mislih le eno domovino, tisto, ki so jo gradili in branili takrat, ko so z našim uresničevali zločinske načrte svojega „Führerja“.

In še nekaj smo videli: Za naše sotrpine, katerih življenjska pot se je končala v pregnanstvu, celovški škof svoječasno ni dovolil maše-zadužnice, zato pa jo je dovolil ob prireditvi, na kateri so sodelovali ljudje, ki nosijo soodgovornost za zločine, zagrešene nad našim ljudstvom! In tako se je zgodilo, da na prostoru, kjer se je pred devetnajstimi leti začela naša Kalvarija, profesor Komar pred tedni ni bral le maše, marveč je še svojo „pridigo“ izrazil za bojeviti govor, v katerem ni manjkalo hujskaških izpadov proti sosedni državi — skratka govor, ki nima nič skupnega s krščanskimi načeli.

V tolažbo in v zadoščenje nam je zato dejstvo, da je naše domače prebivalstvo pravilno razumelo naš poziv, ko smo ob tej prireditvi poudarili: Distancirajte se od poznanih nacističnih hujskačev in bojujte se z nami za mirno, strpno Koroško!

BLATO

Mlad par iz dveh uglednih družin na Blatu pri Pliberku je minuli ponedeljek sklenil zakonsko zvezo in medsebojno zvestobo za skupno življenjsko pot.

Mirko Kumer, Črčejev sin na Blatu ter bodoči naslednik očeta, pravtako Mirka Kumra, ki ga zaradi njegove dejavnosti poleg skrbnega in naprednega gospodarstva na kmetiji, ki ji je predan z razumom in telesom, zelo cenimo pri uspešnih prizadevanjih v različnih slovenskih organizacijah, med temi prav posebno tudi v združnih, je v domači družini po zgledu svojega očeta črpal vzgojo za močan in neupogljiv značaj. Od razumnega očeta ter s šolanjem in branjem si je osvajal tudi koristno strokovno znanje, da bo lažje zmagoval ne lahke naloge življenja. Za svojo življenjsko družico si je izbral mlado nevesto v vasi, Srienčevo hčerko Ančko Kušej.

Naš rojak v Celju — sedemdesetletnik

Posebno bralce iz široke pliberške okolice bo zanimalo, da bo 30. maja t. l. Aleš Kolenik, nekdanji Kolenikov Lekša v Šmarjeti pri Pliberku, obhajal 70-letnico svojega življenja.

Aleš je v svojih mladih letih več let vneto in požrtvovalno deloval v pliberškem slovenskem izobraževalnem društvu kot odbornik, igralec in pevec. Med plebiscitno dobo je bil pismočeh pri poštnem uradu v Pliberku. Po plebiscitu se je preselil v Jugoslavijo in deloval v poštni službi v Celju. Kljub neugodnim razmeram v stari

Smatramo za koristno nalogo, da tudi v našem tisku čim večkrat spregovorimo o pomenu združništva. Vedno velja, da je blaginja in gospodarska neodvisnost pogoj za zadovoljstvo malih eksistenc, hkrati pa tudi pogoj za obstoj malega naroda. Najprimernejša in preizkušena oblika pa je združništvo, da so lahko močni tudi mali, ki si v zdruzi medsebojno pomagajo brez socialne razlike, v našem primeru ne glede na to, da je eden večji ali manjši kmet. Samopomoč velja po geslu: Vsi za enega — eden za vse! Zadruga je po načelu enakopravnosti združenje članov, ki s samopomočjo s skupnim prizadevanjem pospešujejo gospodarstvo svojih članov. Vsaka zadruga pa je seve taka, kakršni so njeni člani, zato je zelo važna naloga združništva prav v tem, da vzgaja ljudi z zgledom, šolanjem, predavanji in tečajih ter s fiskom v dobre zavedne zadrugnike. Pogoj za uspešno delo vsake zadruge so poštini, požrtvovalni, socialno čuteči in razgledani zadrugniki. Zadruga prosveta naj vzbuja v ljudeh smisel za skupnost, za odrekanje v korist bližnjemu, skratka da razvija v članih socialno čustvovanje ter za tira sebičnost in razdirajočo prepirljivost.

Združništvo sloni na treh činiteljih: človeku, delu in seve tudi kapitalu. Brez dvoja tudi naša kmetijska šola v Podravljah posveča primerno pozornost šolanju in vzgoji zadrugnega naraščaja, kar ni ostalo brez uspeha; te mlade absolvente kmetijske šole je treba le pritegniti k zadrugnemu sodelovanju.

Pred polstoletem so že pametni kmetje tudi v libuški občini prišli do spoznanja, da je mogoče živinorejo dvigniti potom zadruga in ustanovili so Živinorejsko zadrugo za Libuče in okolico. Živinoreja predstavlja slej ko prej eno glavnih in marsikdaj najbolj donosnih proizvodov našega malega in srednjega kmetijstva. Na pobudo pokojnega kmeta Štefana Kralja so kupili obširno Štibarjevo posestvo na vrhu Belšaka, katero so določili za zadrugni pašnik. Prva leta je zadrugi načeloval Štefan Kralj, nasledil ga je Lojze Milač, temu je sledil Janez Kos, danes pa jo vodi Mirko Kumer,

Nič manj ni poznana in cenjena tudi Srienčeva družina. Vsi člani družine že vedno sodelujejo pri naših skupnih prizadevanjih, predvsem pri naših prireditvah kot igralci, pevci in prosvetaši na ostalih področjih. Iz te družine izhaja Ančka in lahko smo prepričani, da sta se naša mlada človeka enakih misli in stremeljenj ter jima bo potekalo skupno življenje v sreči, zadovoljstvu in blagodejni harmoniji.

Prisrčno, prijetno in domače ženitovanjsko slavje je bilo po poročnih obredih pri Štefanu na Blatu. Mladima novoporočencema, Ančki in Mirku, srčno čestitamo ter jima želimo mnogo družinske sreče in uspehov v življenju!

Visok življenjski jubilej slovenske matere

Gorinčiče pri Št. Jakobu v Rožu. — Pred nedavnim, bilo je 16. maja t. l., je Johana Izop, Lebnova stara mati v Gorinčičah, praznovala visok, redek življenjski jubilej — 100-letnico rojstva. Spoštovana jubilarntka je mati sedanjega posestnika p. d. Lebna v Gorinčičah.

Svojo stoletnico rojstva je mati Johana doživela v razveseljivi duševni in telesni prožnosti, kljub temu, da je bila kot slovenska kmečka mati dolga desetletja pridna pri delu, vedno prizadevna v skrbeh in trudu za

Jugoslaviji mu je uspelo ustvariti svoj dom in izsolati vse otroke, ki so zdaj prosvetni delavci oziroma državni uslužbenci. Med zadnjo vojno je mnogo pretrpel od nacističnih okupatorjev, sedaj pa že deset let uživa zasluženo pokojnino v krogu svoje družine — žene in dobrih otrok.

Alešu Koleniku želimo še mnogo zdravih in srečnih let življenja, naj jih uživa ob pogostem gledanju na Uršljo goro in Peco, kamor se vedno tako rad ozira, kajti za temi gorami je na slovenski zemlji na Koroškem njegov rojstni kraj.

Ob občnem zboru Živinorejske zadruge za Libuče in okolico

p. d. Črčej z zelo brihntimi sodelavci odborniki, o čemer se je mogoče prepričati ob vsakoletnem občnem zboru.

Odbor in člani zadruge so tudi na nedavnem letošnjem občnem zboru pokazali, da se živahno zanimajo za razvoj in napredek zadruge. Iz poročila predsednika upravnega odbora Mirka Kumra je bilo posneti, da se zadruga iz leta v leto prizadeva, da bi čimbolj koristila svojim članom. Pašnike zboljšujejo z izdatnimi umetnimi gnojili, skrbijo za nego gozda z očiščevanjem in pogozdovanjem z mladimi sadikami pod strokovnjaškim vodstvom Martina Zechnerja, nadalje sodeluje zadruga pri gradnji ustreznih prometnih voznihi poti do posestva in se prizadeva za marsikaj drugega. Nerešeno je še vprašanje napeljava vodovoda k zadrugnemu poslopju, dočim je za napajanje pašne živine vodna naprava zadovoljiva.

Navzoči revizor Zveze slovenskih zadrug, dipl. trg. Milonig, je prebral in razložil računsko zaključke za zadnja tri poslovna leta, ki jih je občni zbor vzel soglasno na znanje, pravtako tudi poročilo o izvršeni reviziji, ki je bila razmeroma ugodna.

Kmetje-zadrugniki so ob tej priložnosti prijavi živino na pašo. V živahni diskusiji pa so se dotaknili različnih problemov zadruga s ciljem, da bi zadruga še bolj koristila svojemu namenu.

Da, živinorejska zadruga naj bi še bolj koristila svojemu namenu kot doslej, ko je njeno delovanje osredotočeno predvsem na to, da prepase na zadrugnem pašniku več mlade živine, kakor je bilo povedano tudi v revizijskem poročilu. Namen zadruga pa je po pravilih širši, kakor na primer priskrbovanje izbranih, to je selekcioniranih plemenjakov, kontrola krme in mleka, prirejanje živinskih razstav in premovanj in več drugega. To naj bo lepo in hvaležno prizadevanje zadruga v bodočih letih.

Končno že ob tej priložnosti vabimo vse zadrugnike, njihove družinske člane in drugo prebivalstvo na pomembno srečanje v juliju na Štibarjevem vrhu, na lep izlet, kjer bo priskrbljeno tudi za sproščeno razvedrilo.

ZGORNJA VESCA

Iz naše vasi se je pred nedavnim omožila Mici Tomanova. Za svojo ženo si jo je izbral posestnik in gostilničar iz Plešerke. Zbral je dobro in želimo mnogo srečel!

Drugi ženin pa je bil Rudi Moretti, ki je povedel Tavčarjevo Trezko na svoj dom. Hudo je bilo pri hiši, odkar je umrla pridna ter skrbna žena in mamica. Oče-vdovec in sin sta morala opustiti kmetijstvo, ker sta hodila na delo. Odslej bo drugače, ker so starši neveste dobro založili ta dom. Tudi temu paru mnogo srečel!

DVOR pri Šmihelu nad Pliberkom

Prejšnji petek smo na šmihelskem pokopališču ob udeležbi izredno številne množice žalnih gostov položili k večnemu počitku Ignaca Korena, tesarskega mojstra v Dvoru.

Mojstra Naca so ljudje poznali in radi imeli v bližnji in daljnji okolici. Gradbena naročila, ki so jih pri njem sklepali, je izvedel vsepovsod v popolno zadovoljstvo in njegova gradbena dela po številnih vaseh in krajih spodnje Koroške so najzgovornejši dokazi njegove strokovne sposobnosti, vestnosti in poštenja.

Mojster je bil rajni Nac Koren, ugleden in spoštovan. Ugled in spoštovanje pa si je osvojil tudi s tem, da se nikdar ni izneveril svoji slovenski narodnosti, nasprotno, pravice koroških Slovencev do enakopravnega življenja na lastni zemlji je vsepovsod zagovarjal in branil z njemu lastno jedrnatno odločno besedo in dejanjem. Rad je prepeval v slovenskem pevskem zboru, udeleževal se je vseh narodnih prireditev, preudarno je zastopal koristi našega ljudstva v občinskem odboru, deloval pa je tudi kot cerkveni ključar v župni podružnici v Dvoru.

Kremenit, plemenit in odkrit značaj je bil prerano umrl Nac Koren, star šele 62 let. Zaradi svoje vedre narave je bil priljubljen pri vseh, ki so ga poznali in dobrih prijateljev ter znancev je imel veliko.

Ob pogrebnihi svečanostih je ob odprtem grobu spregovoril poslovilne in tolažilne besede domači župnik, v lepih besedah pa se je od pokojnika kot zgledega občana in občinskega odbornika poslovil tudi župan bistriške občine, pevski zbor pa je zapel ganljivo žalostinke. Nato je domača zemlja za vedno zagrnila telesne ostanke Naca Korena. Zalučičim sorodnikom izrekamo naše srčno sožalje!

Pišejo nam . . .

Veliko zborovanje v Dobrli vasi. — Eichmannov proces v Jeruzalemu nam spet kliče v spomin grozote, ki jih počasi že pozabljamo. In vendar je bilo še pred nedavnim dejstvo, da si je neki narod sredi Evrope domišljal, da je nekaj več kot vsi drugi in se smatral za svojo pravico, da iztrebi cele narode, ki mu niso bili po volji. Pri Židih se mu je to deloma posrečilo: šest milijonov Židov, to je skoraj toliko, kot ima Avstrija prebivalcev, je moralo na krut način pustiti življenje.

Komu se ne bi zganilo srce ob poročilu francoskega univerzitetnega profesorja pred sodiščem v Jeruzalemu, kjer je dejal, da so imeli v Franciji samo v enem samem taborišču 4000 židovskih otrok, starih od dveh do dvanajst let. Razmere v tem taborišču so bile tako neusmiljeno krute, da si je 200 otrok iz obupa vzelo življenje. Kolikor je znano, nobeden od teh 4000 otrok ni preživel vojne.

Prošt Heinrich Grüber, ki je tudi sam bil v koncentracijskem taborišču, pravi, da se najhujše, kar se je dogajalo za zidovi KZ-tov in v njihovih bunkerjih, ne ve in se nikoli ne bo zvedelo, ker tega nihče ni preživel.

Vsi vemo, da smo Slovenci in sploh Slovani le za las ušli enaki usodi, kot je doletela Žide. Za njimi bi prišli na vrsto mi, saj so nacisti na višku zmagovalja že začeli z množičnim izseljevanjem, zapiranjem in uničevanjem slovenskega odnosno slovenskega življa. Samo uporu narodov se imamo zahvaliti, da se je to uničevanje ustavilo; le zmagam zavezniških sil in vseh svobodoljubnih narodov se imamo zahvaliti, da nacizem ni mogel dokončno uresničiti svojih zločinskih načrtov.

Tudi pri nas ni šlo za posameznike, marveč za uničenje naroda sploh. Prizadeti smo bili vsi — stari in mladi, možje in žene ter otroci, kmetje, delavci in inteligenca, brez izjeme vsi, ki smo imeli »napako«, da smo bili Slovenci. Vsem in celemu narodu se je godila krivica; vsi in ves narod pa še danes čakajo na zadoščenje za prestano trpljenje, za prizadete krivice. Zahtevamo, da se odpravi narodnostna mržnja in da se končno izvede v vladi in v parlamentu že sprejeta 12. novela k zakonu o popravni škodi žrtvam fašizma. S tem bi nam bilo dano vsaj delno zadoščenje, katero pa bomo dosegli le v skupnem prizadevanju z ostalimi avstrijskimi žrtvami nacizma. Temu namenu služi množično zborovanje, ki bo dne 11. junija 1961 v Dobrli vasi. Nihče naj ne stoji ob strani, saj tudi nacizem ni izbiral!

Dr. Luka Sienčnik

KOLEDAR

Petek, 26. maj: Filip
Sobota, 27. maj: Bada
Nedelja, 28. maj: Avguštin
Ponedeljek, 29. maj: Maksim
Torek, 30. maj: Ivana
Sreda, 31. maj: Angela
Četrtek, 1. junij: Sv. r. tela

Že pred tisočletji so jih gradili Babilonci in Rimljani — Nekaj zanimivosti o gradnji velikih železniških predorov skozi Alpe — V zadnjem času cestni predori izpodrivajo železniške — Največje železniške nesreče vseh časov so se odigrale v predorih.

Švicarski naravoslovec Horace Benedict de Saussure je leta 1787, ko se je kot prvi človek povzpел na Mont Blanc, najvišji vrh Evrope, dejal tudi to: »Napočil bo dan, ko bodo ljudje potovali pod Mont Blancom skozi predor.«

Danes se ta sen nezadržno bliža uresničenju. Predor pod Mont Blancom nameravajo dokončati leta 1962 in bo najdaljši cestni predor na svetu. Cestni promet v alpskem svetu pa hoče še več takšnih zvez. Večji del leta pokriva visokogorske ceste sneg, doline pa so mnogokrat preozke, da bi lahko po njih speljali ceste. Edina rešitev so tedaj predori.

Ne daleč od Mont Blanca nastaja še en cestni predor, ki bo vezal Švico in Italijo. Vrtajo ga pod prelazom sv. Bernarda in bo dolg 5,5 kilometrov, dograjen pa verjetno tudi leta 1962. Oba predora sta prva po zlati dobi v Alpah, ko so pričeli pred prvo svetovno vojno vrtati skozi železniške predore. Tudi z množično uporabo najmodernejše opreme pomeni gradnja takega predora pod ogromnimi gorami velik podvig. Zamisli pa niso tako nove. Že leta 1906 so prvič predlagali gradnjo predora pod Mont Blanc, pa so delo zadržale vojne, krize in projekti, ki so bili veliko važnejši. Zdaj bo sodobna tehnika pomagala izvrtati predor v precej krajšem času, kot bi ga na primer

pred tridesetimi leti. Vendar so ljudje gradili predore že tedaj, ko so razpolagali z najprimitivnejšim orodjem in z metodami, ki jih danes ne bi mogli več všteti v tehniko.

Že v najstarejših časih človekove zgodovine so poskušali ljudje s predori prelistiti zemeljske ovire. Med največjimi tehničnimi podvigi starega Babilona je bil gotovo 1000 metrov dolg predor pod reko Evfrat, ki je bil širok 3,5 metre, visok pa 4,5. Pomislite, pred več kot 4000 leti!

Kako so ga Babilonci zgradili? V suhem letnem času so preusmerili tok reke v umetno jezero površine 60 km². Nato pa so s tisoči sužnje v delu od zore do mraka izkopali globok jarek v blatni strugi reke, ga obložili z opekami in zalili z asfaltom, nato pa še pokrili in po opravljenem poslu spustili Evfrat v staro strugo.

To je bil gotovo prvi predor pod reko, napredek na tem področju po 40 stoletjih pa nam bo najbolje prikazal podoben projekt predor pod Temzo v Londonu, ki so ga zgradili v letu 1842.

Tudi stari Egipčani in Rimljani so kopali precejšnje predore. Da bi izsušili jezero Fucino, je 30.000 rimskih delavcev v 11 letih izkopalo 5,5 kilometrov dolg predor skozi goro. Najprej so izkopali 40 navpičnih jarkov — nekateri izmed njih so bili tudi po 100 metrov globoki, nato pa iz njihovega dna kopali vodoravno in vlekli zdrobljeni material s košarami na površje.

Rimljani so v letih 115 do 130 p. n. št. zgradili predor, ki naj bi oskrboval Atene s svežo vodo iz podvodnih potokov, ki ga še danes uporabljajo. Med turško okupacijo so ga zanemarili, pa ga leta 1840 spet odkrili, leta 1925 pa so ga celo obnovili in je še danes del atenskega vodovoda.

Kot marsikaj drugega je bila v času po padcu rimskega cesarstva pozabljena tudi umetnost kopanja predorov. Zares oživili so jo šele v 17. stoletju, tokrat predvsem za prve kanalizacije. Pomagali so si že z eksplozivom, ki so ga prvič uporabili za vrtanje predora v Franciji leta 1679.

Do tedaj so se graditelji borili s skalo in z zemljo v glavnem le s kladivom, dletom in lopato. Uporabljali pa so tudi stari rimski način, da so z ognjem razgreli skale do žarenja in jih nato polili z ledeno vodo, da so razpokale.

Čeprav so bili predori toliko časa pozabljeni, je predor skozi Alpe neprestano motil človekovo domišljijo in so ga pričeli pod nekim prelazom med Nico in Genovo vrtati že leta 1450, pa brž vrgli puške v koruzo, se ga lotili spet 1782 in še enkrat prenehali do leta 1794, ko so se prevrtali 2,5 kilometra globoko. Dokončali ga niso nikoli.

Toda šele v dobi železnice so postali alpski predori nujnost. Leta 1857 so pričeli vrtati skoraj 13 kilometrov dolg tunel pod Mont Cenisom, ki naj bi vezal Modane v Franciji in Bardonecchio v Italiji. Pesimisti so dejali, da bodo potrebovali za to delo najmanj 50 let in nekaj časa je že kazalo, da imajo prav.

Predori pripovedujejo

Trda skala belega kremenja je zmanjšala namreč hitrost vrtanja na 25 centimetrov na dan. Tedaj pa je leta 1861 neki francoski inženir izdelal parni sveder, ki je delo pospešil in so predor izvrtali že v 10 letih, vendar je bilo zračenje tako slabo, da so se na prvem potovanju trije strojniki na lokomotivi zadušili.

Kljub slabemu glasu pa so pričeli že leta 1872 vrtati nov alpski predor pod prelazom St. Gottard med Luceranskim jezerom v Švici in Luganskim jezerom v Italiji. V devetih letih so dogradili ta 15 kilometrov dolg predor, vendar za strahotno ceno — v denarju in življenjih.

Zaradi nesreč in bolezni je umrlo okoli 800 ljudi in zgodilo se je, da je bilo hkrati po 60 odstotkov delavcev na bolniškem spi-

sku. Temperatura v predoru je bila tudi pozimi nad 30 stopinj, da so prepoteni graditelji v stotinah dobivali pljučnico, ko so se vračali v mrz na prostem.

Vendar predor sam ni bil edini, ki je bil potreben, da je stekla železnica. Na obeh straneh so morali speljati progo tako, da je razmeroma zložno prišla do višine, kjer se je pričel predor. Zato so morali zgraditi še tam številne manjše predore.

Trda šola pri vrtanju tega predora pa je dala precej izkušenj za gradnjo najdaljšega izmed vseh železniških predorov, skoraj 20 kilometrov dolgega Simplona na švicarsko-italijanski meji, ki so ga izvrtali v 7 letih za ceno 60 človeških življenj.

Tu je bilo še celo huje kot pri vrtanju prejšnjih tunelov, saj je dosegla temperatura na švicarski strani tudi po 55 stopinj nad ničlo in so morali dovajati v predor hladno vodo zaradi hlajenja. Na italijanski strani pa so graditelji naleteli na vire podtalne vode, da je bila temperatura le 10 nad ničlo. Stvar se je rešila šele, ko so Italijani naleteli na topel podzemski izvir, ki so ga speljali tako, da je grel predor na njihovi strani.

V začetku leta 1905 so se italijanski in švicarski graditelji srečali v osrčju gore z neverjetnim občutkom olajšanja — oba predora sta se skoraj do centimetra ujela. Promet skozi novi predor je bil tolikšen, da so začeli leta 1912 graditi vzporeden predor, vendar je prva svetovna vojna zavlekla dograditev vse do leta 1921.

Tako kot so nekoč železniški predori izrinili prekope, danes cestni predori izrinjajo železniške, kakaj cestni promet trga železniškemu vse več in več dobička.

Za konec pa še drobna zanimivost. Največje železniške nesreče vseh časov so se pripetile v predorih — obe leta 1944. Po nepopolnih podatkih sta trčila tedaj v Španiji v nekem predoru dva vlaka, pri čemer je bilo nekaj sto mrtvih. Blizu Salerna pa se je zadušilo v nekem italijanskem vlaknu v predoru 521 potnikov, ker se je vlak zaradi okvare lokomotive ustavil. Medvojnica cenzura se je trudila, da vest ne bi prišla v javnost in se je za to strahotno nesrečo zvedelo šele leta 1951.

O slavnih podvigih

● Najmanjša jadrnica, ki je preplula Atlantski ocean od zahoda proti vzhodu, je bila komaj 4,5 m dolga in 1,5 široka ladja „Sapallo“, ki je z njo 2. junija 1892. leta W. A. Andrews izplul iz Atlantic Cityja. Po 84 dneh jadrnanja je pristal v Fuzettu na Portugalskem; za seboj je imel več kot 2843 milj morske poti.

● V potapljaški obleki je doslej prodiral najgloblje v morske globine William Bolland, ki se je 30. oktobra 1948. leta pri Loch Eyneu ob škotski obali spustil 179 metrov globoko v morje. Pri tem je dihal mešanico kisika in helija, ki preprečuje tako imenovano potapljaško bolezen.

● Doslej edina človeka, ki sta sama v čolnu preveslala Atlantik, sta bila George Haroo in Frank Samuelson iz ZDA. V okoli 6 m dolgem, posebno trdnem zgrajenem dvosedeznem čolnu sta 6. junija 1897. leta odveslala iz New Yorka in po 55 dneh pristala v St. Maryju. Na tej 3075 morskih milj dolgi poti sta zlomila pet parov vesel!

Zanimivosti iz znanosti

IN TEHNIKE

Dva japonska znanstvenika Teiji Ugai in Eichi Hajashi sta dokazala da tanin absorbira v telesu nevarni stroncij 90, še preden ta prodre v kostni mozeg. Delala sta poskuse na miših, ki so jim primešali v hrano po microcurie stroncija. Takoj nato pa so dali nekaterim mišim dvoodstotno raztopino tanina v čaju. Po 48 urah se je pokazalo, da je v mozgu živali, ki niso dobile tanina, do 15 odstotkov zaužite količine stroncija, pri ostalih pa niso opazili nobenega stroncija v telesu.

*

V sovjetskem primorju na daljnem vzhodu so pričeli na veliko gojiti drevo, ki ga poznamo pod imenom »železna breza«, ker njegov les po trdnosti zares ne zaostaja za mnogimi kovinami. Od navadne breze se loči to drevo že na zunaj po sivorjavni barvi skorje. Poskusi so pokazali, da je lahko les »železne breze« učinkovit nadomestek za kovine.

Korenine

Dobrica Ćosić

„Nili pobožal me nisi. Kakšen človek pa si!“ je zašepetala za njim izpraznjena, z rokami, iztegnjenimi za pobeglim objemom, tema pa se je še bolj stegnila. Vstane, krilo se spusti po gladkih stegnih, otiplje deblo jablane in pritisne čelo v rogovile. Ali bo od tega kaj ostalo? ...

... Simko rana zaboli, zeječi:

„Zapri okno!“

„Ne bi mogla živeti s kmeti,“ reče babica Roza. Sedi na postelji, naslonjena na zibel.

„Zakaj?“ iztisne Simka. Po čelu in sencih čuti hladne jagode znoja. „Zapri okno.“

„Govedo pijano, nič ne misli.“ Babica Jezno zapira okno.

„Približaj svetilko, da ga vidim.“

„Ne moreš. To ni zdravo.“

„Daj mi ga... Vstala bom!“

Dolgo gleda rdečo otroško glavico in potem omahne v nasmehu: ni njemu podoben, odhaja po njenih odvodnicah v goščo spanja.

V sadovnjaku na vso moč igra Tola.

ČETRTO POGlavJE

Andra razume, kaj se je zgodilo, ker je Djordje vstopil počasi, neodločno. Vstopil je kakor pretepen pes, glava mu ovenelo visi na shujšanem vratu, in tako se je kuštrava in suha opognila na črni telovnik, iz katerega mlahavo tečeta dva prtena rokava, ne roke, da se Andru zdi: pred njim stoji človek, preklan na tilniku. Bolj v gnu-su kot preplašeno, s tihimi, napetimi gibi se stisne prav h kotu, kjer je somrak gostejši. Ječar ne potisne zapaha. Vrata, sebi pretežka, se drobno zibljejo in pokljajajo, pokljanje se nadaljuje v grozi umiranja, ki traja počasi, roke pa ni, da bi ga odložila, da bi zaustavila zveneče trganje in gnetenje suhih žilic, zakaj skozi skaljeni dan in hrastova bruna, štiri prste debela, Andra vidi ječarja Raka, kako stoji s pobešenimi rokami in čaka. Ve, kaj čaka. Andra misli na kukmak, Djordjevo glavo, ki se ne ziblje, čeprav jo držita samo dve raztegnjeni žili, misli na iztegnjene rokave bele srajce, čeprav je somrak, pa pravi v sebi: Tudi Djordje odhaja, tudi ta, ponovi nekajkrat, s stisnjenimi obrvmi gleda v Aćima, nagiblje glavo, spuščata pristreške, da mu ni videti oči.

Aćim sedi z iztegnjenimi nogami, naslonjen na zid prav zraven vrat, cigareta gori v goščavi njegove glave, pokljanje še traja, goreči del se premika in spominja na gorenje suhe trave. Lasje so mu dim, ki se neslišno plazi po podzidku zapora, zalitem z malto. Od sramu, čuti Andra, in tudi njega je sram od tujega sramu. Hoče z nečim potolažiti tako sebe kot Aćima, toda cigareta v goščavi in dim počasi in neslišno raste kvišku.

Ne da bi si pomagal z rokami, se Aćim vzravna in obrne k Djordju; k izpraznjeni srajci in telovniku, ki še vedno stojita v skaljeni svetlobi, kjer šklepeče suha, obešena hrastovina.

Beljakovine iz trave

Večina prebivalstva na svetu trpi zaradi stalne podhranjenosti, čemur je glavni vzrok pomanjkanje beljakovin v hrani. Znanstveniki pa že dolgo vedo, da vsebujejo rastlinske celice veliko beljakovin, vendar, žal, v takšni obliki, da so za človeka neužitne in povsem neprebavljive.

Nedavno tega pa je neka angleška družba začela uvajati poseben tehnološki postopek, po katerem je mogoče dobivati beljakovine v užiti in prebavljivi obliki iz raznih rastlinskih tkiv, celo iz listja in trave. Prvi poskusni obrat za pridobivanje beljakovin po tem postopku je že začel delovati. Osnove za tehnološki proces, ki to pridobivanje omogoča, je odkril izraelski znanstvenik H. Chayen, izpopolnili pa so ga angleški strokovnjaki.

Pri predelavi rastlinskih tkiv v beljakovine pa hkrati proizvajajo še razne koristne stranske produkte, kot so na priliko razna rastlinska olja, klorofil, rastlinska vlakna in podobno.

Beljakovine, ki jih po tem novem tehnološkem postopku proizvajajo iz rastlinskih tkiv, imajo obliko drobnega prahu brez vonja in okusa, njihova dobra stran pa je tudi v tem, da se ne kvarijo. Takšen „hranljivi“ prah je mogoče dodajati raznim juhám, kašám in drugim pripravljenim jedem, s čimer se jim poveča kalorična vrednost. Morda bo po tem novem postopku mogoče rešiti vprašanje prehrane v mnogih zaostalih deželah, kjer prebivalci nikoli nimajo v hrani dovolj naravnih beljakovin.

Aćim ve, misli Andra, zato se je tudi vzravnal in potopljen v žalost stoji brez besed, postaja zajetnejši, širi se, raste, polni sobo iz neobsekanega kamna, pa se ne premakne, on, ki ga vsi zapuščajo. Djordje je vedno manjši in lažji, od ene besede, se zdi Andru, bi se te cunje sesedle na kupček, kakor srajca, vržena v soboto zvečer zraven postelje. Aćim pa postaja vedno strašnejši v svoji onemelosti, strašnejši kot tedaj, ko so ga tolkli s puškinim kopitom po spodnjih rebrih, „zato, ker ste hoteli ubiti kralja“, ga pobrali od večerje in zvezanega z Djordjem sllačili v prenapolnjeni zapor. Komaj je mogel zatakiniti stopala med glave in noge, pa je zavpil:

„Dober večer, bratje!“ Veter se je podil po strešni opeki, kakor da tekajo kozli. Nobeden mu ni odgovoril. „Beži s to leščerbo,“ se je zadržal nad ječarjem, osramočen pred njim, pa tudi zato, ker ni hotel videti: kdo so ti, ki njemu ne odgovarjajo.

„Razglašeno je naglo sodišče,“ je rekel pozneje Andra. Med njegova meča se je bila zarinila ena Aćimova noga. „Usedi se kako.“ Čutil je, da se Aćim maje, in se je bal, da mu ne bi padel na glavo ta veliki človek, čigar srčnost mu je bila vedno tudi neprijetna.

„Ali je kralj mrtev?“ se je obrnil Aćim k vsem.

„Ni,“ mu je jezno odgovoril.

„Naj se mu roka posuši, ko ni bolje meril,“ je spet zavpil, toda razočarano.

„Ti lahko razgrašaj, ko ti je glava varna,“ je zahreščala smrdljiva in potna tema, grenka od žeje, težka od tesnobe.

„Pa kaj je meni lahko?“

Andra je začutil njegovo drhtavico.

„Sin te bo izvlekel. Kdo pa bo nas?“ je rekel oni cvileče, skoraj v joku.

„Kakšen sin! Nimam sina!“

Luč v našem stanovanju

Če želimo, da se bomo v stanovanju tudi zvečer dobro počutili, moramo poskrbeti, da bomo imeli dobro in pravilno razsvetljavo. Ni vseeno, kako močne žarnice nam razsvetlujejo posamezne prostore in kakšna svetloba nam je na razpolago pri različnih vrstah dela.

Najprej si oglejmo žarnico, njen razvoj in njene lastnosti.

Električne žarnice obstojajo že nad 80 let, iznašel jih pa je Edison leta 1879. Sprva so imele žarnice žarilno nitko iz oglja, pozneje pa so po dolgotrajnih poizkusih zamenjali občutljivo ogljeno nitko s kovinsko. Za to so uporabljali redke kovine ozmij, tantal ter naposled tungsten, ki se je najbolje obnesel. Žarilnih nitk pa niso smeli uporabljati na zraku, ker bi ob prisotnosti kisika prehitro pregorele. Zato so sprva iz steklenih hrušk izsesali zrak, od leta 1913 pa so polnili steklene hruške z raznimi plini, kot argonom, v novejšem času pa krikonom. S tem se je koristnost žarnice povečala za šestkrat.

Množino svetlobe merimo v lumenih. Tako je tudi množina svetlobe, ki jo žarnica oddaja, določena v teh enotah. V praksi pa označujemo žarnice po porabi električnega toka — to je z vati. Tako kupujemo v trgovinah žarnice jakosti 25 vatov, 60 vatov itd. 40-vatni žarnici ustreza 450 lumnov, 60-vatni pa 750 lumnov, medtem ko oddaja 100-vatna žarnica 1450 lumnov. Iz tega dejstva vidimo, da ne kaže uporabljati več manjših žarnic namesto ene same, ki ima večje šte-

vilo vatov. Če nadomestimo recimo eno 100-vatno žarnico z dvema žarnicama, od katerih ima ena 40, druga pa 60 vatov, je poraba toka seveda ista, vendar pa nam obe žarnici ne dasta toliko svetlobe, kot ena sama 100-vatna žarnica. Kot smo že prej videli, da 100-vatna žarnica 1450 lumnov, 40 in 60-vatni žarnici pa nam dasta skupno le 1200 lumnov.

V primerjavi s fluorescentno cevjo žarnica ni tako ekonomična, ker potroši fluorescentna cev mnogo manj električnega toka, kot žarnica. Kljub temu pa bo električna žarnica še dolgo časa prevladovala.

Fluorescentne cevi uporabljamo zelo koristno v industriji in uradih. Zadnje čase se uveljavljajo tudi v gospodinjstvu, saj se morejo koristno uporabiti za razsvetljavo dnevnih sobe, kuhinje, kopalnice in za dekorativne namene.

Pri nameščanju svetlobnih teles moramo paziti na dvoje: svetilka nam ne sme bleščati in dati nam mora pravilno senco. Temu ustrezemo s primerno oblikovanim senčnikom ali steklenim poveznikom. Staromodne s svilenimi in kristalnimi senčniki nadomeščajo zdaj nove oblike. Pomen vseh senčnikov je v tem, da pravilno usmerjajo svetlobo v direktno okolico. Temu namenu ustrezajo najbolj stoječa svetilka, ki je gibljiva. Z njo moremo pramen svetlobe poljubno usmeriti, kar nam daje veliko ugodnost. Pri pisanju in branju je ugodna svetloba z leve strani. Paziti pa moramo, da ni svetloba preveč skoncentrirana, kar bi slabo vplivalo na oči. Najbolj primerna je 40-vatna žarnica.

V spalnici nam daje svetilka pri branju senco, če je nameščena na steni nad posteljo. Zato je bolje, da stoji svetilka na nočni omarici. V tem primeru nam zadostuje 25–40-vatna žarnica.

Vitamin D in rahitis

Pomanjkanje vitamina D povzroča rahitis. Rahitis je otroška bolezen in so jo poznali že v srednjem veku. Najbolj značilna je za vlažne, zamegljene predele v Angliji; že leta 1650 jo je opisal Anglež Francis Glisson. Od tod tudi ime angleška bolezen. Glisson je mislil, da je vzrok rahitisa londonska megla, dim in prah tovarn, kar vse preprečuje dostop sonca. Res so kmalu dokazali, da je sonce važen činitelj pri zdravljenju rahitisa. V Italiji, Egiptu in drugih deželah, v katerih je sonca dovolj, imajo rahitis le otroci, ki morajo biti čez dan v hišah.

Rahitis je bolezen vsega organizma, vendar prevladujejo spremembe na okostju. Pri dojenčku so znaki obolevnosti vidni v tretjem mesecu, vzroki pa so pomanjkanje vitamina D, pomanjkanje sončnih žarkov, umetna prehrana in kronične okužbe. Zaradi nepravilne zakostenitve kosti glave je glava štirioglasta in čelo visoko, mlečno zobovje zraste pozneje kot pri zdravem otroku itd. Pozneje dobijo otroci krive noge, hrbtenica se skrivi, prav tako medenica. Opaziti pa je tudi negativne spremembe na mišičju in živčevju. Odpornost otroka proti raznim nalezljivim boleznim je minimalna.

Varstvo otroka pred rahitisom se začne že pred njegovim rojstvom. Nosečnice dobivajo tablete, ki so zamenjale marsikomu neprijetno ribje olje. Poleg tega naj zaužijejo čimveč mleka. Dojenček naj razen običajnih količin mleka dobiva tudi vitamin D, ki ga skupaj z vitaminom A predpiše zdravnik v obliki kapljic. Pri tem pa je treba poudariti, da nikakor ne smemo dajati več tega vitamina, kot je predpisano, ker pri prevelikih zaužitih količinah tega vitamina prav lahko nastane zastrupljenje. Znaki zastrupljenja z vitaminom D so: neješčnost, zaprtje, hujšanje, zastoj v rasti in zaapnenje v pljučih in ledvicah.

Vitamin D nastaja v koži pri sončenju, najdemo pa ga v večjih količinah tudi v jetrih, ribjem olju, mleku, surovem maslu in rumenjaku.

bolj zenači s tistim svitanjem, ko je Aćim stal in plašil prav tako nem in razrastel v obupu.

Le zakaj molčita? Ječar Raka trzne z glavo, naredi tri korake, trikrat zarine vrhove opankov ob zidu in nastavi ušesa. Če šepčeta o političnih rečeh, bo zahteval pet zlatnikov od njega. Grize si ustnice, ker na akacijah piskajo in kvrhajo kavke.

Djordje sliši počasno in enakomerno dihanje, ne ve, ali je Aćimovo ali njegovo, in sliši cerkveni zvon, ki razglašja smrt moškemu. Umirajo, čuti, in s hrbtom se nalahno dotika zidu, vendar se ne naslanja, in nima moči, da bi se sklonil po sukno in torbo.

Misliš: „nedolžen sem“. Misliš: „naj ostane on sam“. Čisto sam, Aćimu se širijo oči, vidi prazno celico, Izprazen zapor, sebe v njem samega in zadnjega. Ljudi ni več niti toliko, da bi si zaslužili zapor, in le kdaj je izteklo nasprotovanje iz ljudi? Le kdo jim je iztrgal moške žile? Nekaj takega misli in ne verjame in se čudi sam sebi: zakaj ne verjame, ko je to vsak dan tako? Začelo se je še tisti večer, ko so biriči rekli, da je nekdo streljal na kralja. Tedaj ga ni bolelo, da ga ljudje prvič pretepajo, on pa ima zvezane roke in jim ne more vračati. Udarite, udarite, tudi rebra mi polomite, samo da je nekdo streljal na kralja Milana, da je kralj mrtev. Tudi Djordja so pretepali, bila je mesečina, črna koruza do pasu, polje se je svetlikalo od zdravja koruze, videl je nekaj krvi na sinovih ustnicah, Djordje je bil gologlav kakor zdaj in ni bil siv kakor zdaj, Aćim vidi, da je njegov sin siv, čeprav se v zaporu mračni. „Nedolžen sem, ljudje!“ je vzklikal Djordje ves čas po poti do Palanke, noč pa je vrela od žabjega regljanja. Regljanje se je razsulo po nebu in po zemlji, zdelo se je, da tudi zvezde zveneče in zateglo regljajo, biriči pa so mu odgovarjali: „Nisi nedolžen, ko si Aćimov sin.“ „Tako je,“ jim je pritrjeval

on, Aćim, sam pri sebi, ves zgrožen in vesel, ko še biriči mislijo, da je tudi sin isto kakor oče, čeprav ta ni. Ni, to je zmerom vedel. Tudi zdaj ni, toda bilo mu je ljubo, ker Vukašin ni več njegov sin. „Noben Katič ni nedolžen,“ je dejal. Biriči so ves čas govorili o vislicah, Djordje pa od Prerovega do semkaj, do zapora, samo to, da je nedolžen. In ko je vstopil, se je slisnil za vrata in spet pripovedoval, da je nedolžen. Aćim je mislil na vislice, vse mu je bilo neresnično kakor v sanjah, tudi to, da je zvezan, in to, da ga pretepajo, in to, da je nekdo streljal na kralja, njemu pa se o tem niti sanjalo ni, pa zakaj ga bodo potem obesili? Gotovo ga bodo obesili. Najlepša v življenju je bila ta mesečna noč s svetlikajočo se koruzo, mračnim drevjem, temnimi topolovimi gaji in belo, valujočo potjo, in slišati je bilo Moravo. Spomnila ga je mlina in očeta Luka, mesečina in šumljanje reke na prodvih ga vedno spomnijo očeta, slišalo se je brezupno, uspavajoče lajanje prerovskih psov, vse dalje in tiše, in spomnilo ga je na hišo, ki zdaj sloni na Adamu, potegnjenem, suhem dečku, ki ni podoben nobenemu izmed Katičev.

Ko so ju biriči z namerjenimi puškami vzdignili od večerje, zvezali in izsuvali iz hiše, je Adam kričal, se zaganjal v biriče, jih hotel gristi v roke, in jim je kakor psiček grizel hlačnice in kolena, klical obupano „ne dam te, ded!“, on pa je obrnil glavo, da ne bi videl Djordja. Aćim ni bilo žal, da ga ni ljubkoval, da mu ni spal in raste v naročju, ker ni njegova kri in njegov vnuk. Ko je poslušal, kako se lajež v Prerovem oddaljuje, je mislil samo o tem tujem otroku, s katerim ga je bog kaznoval, in se ni jezil, da zna Djordje v strahu govoriti samo, da je nedolžen.

(Nadaljevanje sledi)

Drobni nasveti

SIR se pod steklom ne bo lesketal, če položimo zraven košček sladkorja. Ne bo se prehitro posušil, če postavimo pod pokrov šilce konjaka. Manjše kose zavijemo v vlažno krpo. Trd sir položimo v mleko, nakar naj se temeljito odteče — in spet bo kakor svež.

PORCELAN z zlatimi robovi ali ročno slikarjijo ne pomivamo s sodo, ker bi mu škodila. Porcelanaste ročke, ki so po daljši uporabi dobile rumene madeže, pomijemo s kisom in soljo in dobro splaknemo. Slab vonj odstranimo z boraksovo raztopino. Figurice čistimo najpreprosteje z obrabljenim zobno ščetko in ne preostro milnico. Soda in druga ostra čistilna sredstva razkrojijo barve in zlate ornamente.

Če imamo v kopalnici tudi ogledalo, ob katerem se brijemo, nam daje svetilka neugodne sence, če je nameščena nad zrcalom. Mnogo boljše je, če imamo na straneh, ob vsaki strani zrcala po eno 25–40-vatno žarnico. V takem primeru ne bo sence in neugodnega odseva refleksa.

V kuhinji je običajno svetilka sredi prostora obešena s stropa. Takšna centralna osvetlitev da čisto senco pri delovnih površinah. Zato je ugodno, če imamo ob delovnem prostoru, to je ob pripravljalnici mizi oziroma štedilniku posebno luč.

V jedilnici je najboljša razsvetljava od zgoraj, ki enakomerno osvetli vso mizo.

Kot smo že omenili, se je uveljavila tudi fluorescentna razsvetljava v stanovanjih. Ugodno je, če jo namestimo na stropu v dnevnem prostoru, ali nad oknom med zaveso in karniso. Taka osvetlitev daje sobi poseben čar.

Težave z enajstletnikom

Enajstletni otrok povzroča staršem precej težkoč, ker v tej dobi že polagoma dobiva lastnosti odraslih oseb.

11-letni otrok je klepetav, radoveden, staršem rad odgovarja in se še čudi, če ga za to karajo. Otroci tedaj že pridobiva določeno sigurnost, a da bi to res dosegel, hoče biti neodvisen. Sedaj prehaja iz sveta otrok v svet odraslih in se tako hoče prilagoditi temu novemu svetu. Ko sedi na stolu, ne more biti niti za trenutek miren, maha z rokami in nogami in se kar naprej vrti. Poleg tega je strašno neroden. Doma nerad pomaga in gre tudi prav nerad kaj kupiti itd. Zaradi tega stalno prihaja do pogajanj z njegovimi starši. Tak otrok ničesar ne naredi po enostavni poti in hoče o vsaki stvari razpravljati na dolgo in široko, preden jo naredi.

Otroci teh let imajo normalno izvorsten apetit, vendar so kljub obilici zaužite hrane neodporni proti boleznim. Zelo so občutljivi za vse pripombe, ki so izrečene na njihov račun. Ljubosumni so na mlajše bratce in sestrice.

Tak otrok veliko kritizira, zelo pogosto samo zato, ker pač rad kritizira in govori. To je tudi povod za dolgotrajne pogovore s prijateljem; v tem času se namreč pojavi želja za samo enim dobrim prijateljem, številna družba zanj ni več tako privlačna, kot je bila v prejšnjih letih.

Toda enajstletnik ima tudi dobre lastnosti. Še vedno ima rad šolo. Doma je naredil korak naprej in sedaj pazljivo pospravlja svojo najlepšo obleko, vsakdanjo še vedno odvrže tja, kamor mu je pač v tistem trenutku najbolj ugodno. Rad se kopa, ker je zanj pravo zadovoljstvo, če je čist.

Interesne sfere otroka se vse bolj in bolj širijo, zato zvečer rad čita. Vse bolj postaja odrasla oseba. Manj se zanima za igrčke, a bolj za posamezne osebe; prav zaradi tega ima pri njem tudi prijateljstvo velik pomen. Rekli smo že, da tak otrok rad kritizira, a ta njegova kritika je zaradi pomanjkanja izkušenj čisto zelo nepravilna. Toda prav ta kritični duh v otroku starše najbolj nervira.

Ta doba hitro preide. Po mnogih nepravilnostih in grobostih bo otrok kaj hitro spet našel svoje ravnotežje.

Enolončnica

Na osebo računamo pest ješprenja in pest zbranega fižola. Oboje nekajkrat operemo in namočimo čez noč. Posebej namočimo tudi razsekane prekajene svinjine parklje ali kak drug slabši kos prekajene svinjine. Ješprenj in fižol skuhamo napol, nato pa dodamo pol glavice narezanega ohrovtja, narezano peteršiljevo korenino, nekoliko narezane zelene, rdečega korenjčka, rumeno kolerabico, dodamo lovorjev list in ko je še tudi to napol kuhano, dodamo še dva, na kocke narezana krompirja. Šele proti koncu dodamo sesekljane peteršilja in sesekljane česna in žlico paradižnikove meze.

Če meso ni preveč slano, ga kuhamo lahko s fižolom in ješprenjem vred, če pa se bojimo, da bo juha preveč slana, ga kuhamo posebej in ješprenj zalivamo s svinjsko juho. Kuhano meso narežemo na koščke in ga pomešamo med ješprenj.

Namesto ohrovtja lahko dodamo kislo zelje. Vendar ga moramo dodati šele takrat, ko je fižol že kuhan, ker se le-ta drugače ne skuha do mehkega.

„Tvoj Vukašin, vladni poslanec, ta je na drugi strani. Za vsak primer.“

„Zavaroval si se pri dvoru.“

„Že tedaj si se prodal, ko si zanelil vstajo.“

„Na dveh stoliš sediš. Tebi ne bo sodilo naglo sodišče. Zato pa izzivaš.“

Tema se je lomila. Andra je videl bele in posušene jezike, vedel je pa, da ne verjamejo v to, kar govorijo, samo ne vedo, kako bi ga drugače užalili; bal se je Aćima, ker se je majal nad njim in mu stiskal nogo, pljuskal je čezenj razdrobljeno trganje, ki je v redih valovilo po njegovih žilah, preden je zagrmel:

„Obmolknite, strahopetci! Jaz vam pokažem, kdo je Aćim Katič!“

Andra je poslušal, kako cvili tema, stisnjena k stropu in zidovom iz grobega neobklesanega kamenja, in gledal težko in mračnejše majanje nad seboj. Pot je objedal robove vek; po podu so se vlekli vzdih in ječanje; boječ, toda gosto je pritekalo svit v odprte oči, in on se je abadal v tla, vzravnal in strašen v razkačenosti, ker je vso noč prestal, majaje se. On edini se ne boji vislic, tedaj mu je postal nevoščljiv in ga začel sovražiti zavoljo moči, ki obstaja zato, da izziva nasprotovanje in odpor pri ljudeh. Prvič je moral priznati, da je nekdo močnejši, sam sebi je bil manjši in zdelo se mu je, da ga je ta kmet z veliko glavo in brado podrl na zemljo, mu ranil pleča in kolke, zdaj pa stoji nad njim in drži nad njim koleno, ki se bo vsak trenutek zabodlo v njegov trebuh. In ni imel moči, da bi se premaknil, dokler se ni Aćim, ko se je zdanilo, potiskaje druge, upognil ob zidu in se skrčil.

Andra pogleda Djordja in postane mu ga žal. Niti glave ne more vzdigniti, pomisli, in ta somrak se mu še

B. S. WHITE:

Kamela

Med svojim bivanjem na Arabskem polotoku sem spoznal v vasi Bled-el-Guff postavnega Arabca Abed-el-Jusuf-ibn Kana. Bil je zelo lep, posladen in vitek mož. Njegov obraz je bil kot iz kamna izklesan. Imel je sokolje oči in jeklene mišice.

Pogovor je nanesel tudi na ženske in priznati moram, da Abed o njih ni imel ravno najboljšega mnenja.

Vprašal sem ga, zakaj se ni, lep in posladen kakor je bil, poročil s kakšno lepo Arabkinjo, ki bi mu kuhala, pospravljala šotor in sploh naredila njegovo življenje prijetno in podobno pravljici iz 1001 noči. Njegov odgovor me je silno začudil.

„Nikar ne misli, da še nisem imel takega bitja v šotoru, gospod, vendar mi je Alah odprl oči. Alah je velik in neizmerna je njegova moč.“

„Sedaj je ni več pri tebi, kajne?“
„Ne, gospod, Ajše ni več pri meni in upam, da jo mučijo zli duhovi tako kakor je ona mučila mene.“

„Ali si jo ubil?“
„Da, gospod. Alah mi je dal priliko, da sem to sam opravil.“ Obrnil se je proti Mekki in se oprl v nebo.

„Inšalah, da me bo tvoja roka ščitila, da me nobena ženska ne bi več tako zalepila, kakor me je Ajša.“

Abed je umolknil. Še nekajkrat sem potem skušal izvleči iz njega kaj več o Ajši, dokler se nekega večera Abed le ni omehčal in mi je jel pripovedovati zgodbo:

„Gospod, ali si že kdaj videl sončni zahod nad planinami Ahaga? Si videl sončne žarke, kako so pordečili nebo?“

„Takšne so bile Ajšine ustnice, gospod. Rdeče kot kri, žareče kot ogenj. Si že kdaj opazoval kobro, kako se vijuga po pesku? Takšno je bilo njeno telo! Ali si kdaj na jasnem poletnem nebu videl bel oblak? Si videl mirno površino gorskega jezera, dre-majočega v poletni pripeki? Take so bile njene oči.“

„Alah me je trdo preizkusil. Ko sem zagledal Ajšo, mi je vzela razum. Vzel mi je tudi spanec, kajti pred mojimi očmi je neprestano lebdele njena podoba.“

„Tako je Ajša postala moja žena in sonce Alahovo nama je sijalo. Najin šotor se je spremenil v raj, a zvečer, ko je zašlo sonce, je Ajša plesala samo za mene. Njeno telo je bilo kot glasba, ki je namenjena samo izbranim.“

Danielle Vernon:

Mala igra z ljubeznijo

Marija je imela lepo trosobno stanovanje. Denarnih skrbi ni poznala. Njen mož je bil marljiv, ljubezniv in zvest. Več si skoraj ni mogla želeli.

Vsaka žena na njenem mestu bi bila zadovoljna, kajti Marija je poleg tega, da je bila čila in zdrava, imela v banki tudi čedno vsotico prihrankov. Kljub temu ni bila srečna. Vse te dobrine si je pridobila brez večjega napora in zato ni znala ceniti naklonjenosti usode.

Peter ni bil samo postaven mož, temveč je bil tudi nadpovprečno pameten. Nekoliko tednov ali morda tudi mesecev je mirno dopuščal, da ga je žena prištevala k hišnemu inventarju, kot na primer klavir ali sesalec za prah. Nekega dne pa se je njeni brezbriznosti energično uprl.

Začelo se je s tem, da je tega dne izredno razpoložen prišel domov. To je opazila celo Marija in ga je vprašala: »Menda ti je danes uspela posebno dobra kupčija?«

Peter je zmajal z glavo: »Ne, zakaj?«
»Ker si dobre volje.«
»Nasprotno,« je odvrnil Peter, »nimam razloga, da bi bil vesel. Ob devetih zvečer moram prisostvovati sejil.«

Marija ga je iznenadena pogledala: »Ob devetih zvečer?«
»Da,« je prikimal Peter in nervozno pogledal na uro. »Saj bo večerja kmalu pripravljena, kajne?«

Večerjal je molče in zamišljeno, nato pa je naglo vstal in odšel v kopalnico. Skrbno se je obril in si privoščil tudi prho.

Medtem je Marija krtačila njegov suknjič. Pri tem opravilu je v žepu odkrila dve vstopnici za gledališče. Za predstavo ob devetih zvečer.

Marija je molče vtaknila vstopnici nazaj v žep suknjiča. Tudi ni nič pripomnila, ko se je Peter ob enih ponoči vrnil domov in je na njegovi srajci opazila sledove rdečila. Marija je molčala. Molčala je, ker se je prestrašila, da bo izgubila svojega ljubljene-mega moža, ki je postal nenadoma tako zanimiv.

Zato tudi ni nikoli zvedela, da se je Peter petnajst minut pred deveto pred vhodom v gledališče sestel s svojim prijateljem Emerikom in njegovo ženo ter jima predal obe vstopnici.

Peter je nato sedel v kavarni in čital časopise, kasneje pa se je do enih sprehajal po mestu. Preden je pri povratku odklenil večna vrata, je nekoliko pomazal svojo srajco z rdečilom, ki ga je kupil popoldne. Rdečilo je nato skrbno vrgel skozi mrežno odpr-tino kanala.

Odslej se Peter ni več pritoževal, da je Marija brezbrizna do njega.

„Ženska ima oči zato, da z njimi izraža ljubezen ali mržnjo, gospod. Tudi v njenih očeh je bila skrita ljubezen in mržnja. Mržnja je gledala iz njih takrat, ko je ljubkovala mene, ljubezen pa takrat, ko so njene oči počivale na obrazu nekega mladega Beduina, Ali ben Hadara. Prekleto bodi njegovo ime! In vrane naj mu kljujejo srce!“

Ali ben Hadar je samo enkrat videl Ajšo in že mu je srce zagorelo v divjem plamenu. To je Ajšo zelo razveselilo, ker je bila ženska, ti pa sam veš, da ženske nimajo več pameti kakor goske.

To sem opazil in sem jo krepko premlatil. Pod mojimi nogami se je zvijala kakor kačica, iz oči ji je sijal čuden plamen.

V mestu sem kmalu zatem srečal Ali ben Hadara in mu dejal, naj se izogiblje Ajše, če mu je življenje drago. Stresel se je od strahu in mi obljubil, da Ajše niti pogledal ne bo več. Ajšine oči so bile močnejše od njegove obljube. Zato sem ji zapovedal, da mora hoditi povsod z menoj. Sledila mi je zvesto kakor pes.

AMADO NERO:

Lov na prikazen

Eden najlepših predelov v vsej Mehiki je brez dvoma dolina »El desierto de los Leones«. Iz nje se dvigajo s čudovitimi smrekovimi gozdovi porasla pobočja gore Imaginaos, razbrazdana z globokimi kanjoni, na dnu katerih se vijajo kristalno čisti potočki. Vsenaokrog se širi blagodejni vonj po nedotaknjeni divjini, svežini gozdov in drevesnih smolah. Na eni njenih višin, ki tvori prostrano gorsko planoto, ležijo ruševine nekdanjega samostana Frančiškanov, ki so prvi po osvojitvi Mehike prišli v to divjino.

Skozi večni polmrak šumečih smrekovih gozdov prodira močan dih nečesa tajinstvenega, kot da so molitve, zatajevanje in pobožnost še do danes pustili svoje neizbrisne sledove, ki dajejo temu samotnemu kraju videz turobnosti, slovesnosti in spokojnosti.

Čeprav danes železnica in druga prometna sredstva omogočajo ljudem, da hitro pobegnejo iz mestnega prahu in se zatečejo v kateriga od neštetihih kotičkov te doline, višavje nad njo še vedno sameva, odrezano od vsakega prometa. Ker se je treba vzpenjati po

Nekega dne bi moral biti izbran za starišino v Bled-el-Guffu in Ajše nisem mogel vzeti s seboj. Kajti sam veš, da ženske na moška zborovanja nimajo dostopa.

Zato sem jo moral pustiti v šotoru, ko pa sem opazil njeno veselje, mi je šinila v glavo pametna misel.

Pripravil sem polno posodico »henne«. Razgalil sem jo do pasu in ji na prsa pričel risati kamelo. Sprva me je začudeno opazovala, kmalu pa je doumela smisel mojega početja in obraz se ji je skremžil od jeze.

Moram ti povedati, gospod, da se henna zelo počasi suši in ostane nekaj ur vlažna. Če bi se tedaj kamela na njenih grudih razmazala ali celo zbrisala, bi vedel, da mi je Ajša bila nezvesta.

Odšel sem na skupščino mož in bil vesel, ker so bile moje besede dobre in pametne. Izbrali so me bili za starišino našega plemena. Pozno zvečer sem se vrnil domov in mesec mi je kazal pot do mojega šotora. Ko sem vstopil, je Ajša ležala na leopardovi koži, polt pa se ji je svetila kakor zlato.

„Pokaži mi kamelo, Ajša!“ sem dejal.

Nasmehnila se je in hitro vstala z ležišča. Razširila je roki: »Glej, Abed-el-Jusuf Kan, Ajša ti je ostala zvesta, nad njo je držal roko tvoj Alah, sedaj pa bom samo za tebe plesala.“

strmih, razdrapanih pobočjih in se pri tem na milost in nemilost prepustiti čudnim muham trmaste mule ali suhega konjička, si le redki turisti privoščijo to pustolovščino. Tisti pa, ki vendarle pridejo tja, si na teh samotnih višinah lahko obetajo nemoten mir in odih.

Pred nekaj leti je skupina izletnikov izkoristila velikonočne počitnice, da si v teh krajih privošči nekaj prepotrebneje počitka. Med njimi so bili Don Justo Sierra, mehiški pisatelj in politik, Contreras, znani kipar, Urueta, veliki govornik, ter še skupina pesnikov, med njimi eden posebno imeniten, bolj izobražen kot ostali, z aristokratskimi in prefinjenimi nazori modernih mehiških poetov, katerega ime pa bom zamolčal, ker bo ravno on igral v tej zgodbi najvidnejšo vlogo. Zaradi enostavnosti ga bom imenoval Sabino in povedal o njem še to, da je bil in je še vedno vnet pristaša spiritalističnih znanosti; kot poznavalec raznih skrivnostnih ved je strastno iskal ključ za rešitev ugank in skrivnosti, ki nas obdajajo, in preganjal strahove ob vsaki priložnosti, ponoči in tudi podnevi.

Tisto leto je bila zelo zgodnja Velika noč in visoko v gorah je še vedno vladala ostra zima. Brž ko se je znočilo, je pritisnil mraz. Izletniki so si zakurili velik ogenj in medtem ko so si kuhali večerjo, so se zbrali okoli grmade, ki je metala trepetajoč odsvit svojih živahnih plamenov na visoki gozd v ozadju.

Razume se, da so si pripovedovali tudi zgodbe o strahovih. Tišina gorske samote in mesečina sta še stopnjevali grozljivo vzdušje; tudi grmada je prispevala svoj delež k razpoloženju s svojim fantastičnim rdečim sijem, ki je krvavo obarval napete in zamišljene obraze. Ko je bil vpliv neznanega in pošastnega, o čemer so govorili, na višku, in je nekaterim že šla mrščanica po hrbtu, je eden od poslušalcev hlastno zgrabil Don Siero za roko in pridušeno vzkliknil: »Senor, tam spodaj, med drevjem se premika neka senca!« Vse oči so se na mah obrnile proti naznačenemu mestu in res — kakih sto korakov daleč na pobočju med orjaškimi debli, so v svitu plamenov in polne lune jasno videli postavo meniha, s spuščeno kapuco in z rokami skritimi v širokih rokavih, kako se počasnih korakov oddaljuje proti goščavi...

Prikazen je bila tako otipljivo jasna, da nihče ni podvomil v njeno resničnost. Pogovor je zamrl. Zaradi strahu, ki ga je vsem pognal v kosti ta nadnaravni pojav, je zavlada grobna tišina. Slišati je bilo le globoko dihanje ljudi in obsedeno prasketanje goreče divje trte, ki je kot množica kač ovijala v ogenj nametane veje.

Katera blodna duša pred stoletji preminulega meniha ne najde miru in se vrača na ta kraj, ki je bil nekaj prizorišče telesnega odrekanja, molitev in abstraktnih premišljanj?

Vsi očividci tega prizora so pozneje odkrito priznali, da še nikdar prej niso tako jasno čutili lednega diha nečesa skrivnostnega, pošastnega, ki je viselo nad njimi.

Nenadoma pa je Sabino, ki je bil od vseh najbolj pretresen, bled kot kreda in trepetajoč po vseh udih, planil pokonci in se divje, brezupno pognal za prikaznijo. Prikazen je menda opazila njegov namen in se je z za-

Abed je umolknil in se mrko zazrl v pesek. Tudi sam sem molčal in videl, kako je njegova roka stiskala ročaj noža in kako so mu nabrekle žile na čelu.

„In tako mi je Alah odprl oči in mi dal moč, da sem izvršil tisto, kar sem se bil namenil!“

Začudeno sem ga pogledal in ga naposled vprašal:

„Kaj si torej storil, Jusuf Kan?“

„Z nožem sem prebodel Ajšine čudovite grudi, nato sem skočil na konja in poiskal Ali ben Hadarja. Ujel sem ga, ko je na kameli skušal uiti v puščavo. Ko sem odšel od njega, se je njegova duša že cvrla v pesku, kamor je tako ali drugače sodila.“

Še vedno nisem razumel njegovega pripovedovanja.

„Kaj je bila kamela, ki si jo bil narisal na Ajšine grudi zbrisana, da si jo ubil?“

Obrnil se je k meni in lice mu je bilo iznakaženo od besa.

„Ne, gospod, kamela je bila nedotaknjena.“

Debelo sem ga gledal. Rekel sem mu: „Ne razumem te, Abed.“

Abed je skomignil z rameni:

„Da, gospod, kamela je bila nedotaknjena. Toda jaz sem narisal samo kamelo... sedaj pa je kamela imela sedlo in v njem je sedel jezdec...“

vidljivo spretnostjo umaknila med drevje. Vsem se je zdelo, da je enostavno izginila, kot imajo pač navado duhovi. Toda ne: kmalu se je spet prikazala nekoliko naprej na majhni vzpetini.

Sabino ji je urnih nog sledil in razvil se je pravi lov, lov za prikaznijo, ki je skalila nočni mir v gošči. Dračje pod nogami je hrupno pokalo in se lomilo ter zbudilo iz spanja kače, ki so gomazeč in zvijajoč se bežale na vse strani.

Zasledovalec je bil divji in vztrajen, begunec pa nič manj uren in okreten. Prikazen je dobesedno polzela naprej, kot da je v sporazumu z vetrom in temo. Vendar Sabino še na misel ni prišlo, da bi odnehal; lovska strast se mu je celo povečala, napel je vse mišice in kite, priklical na dan vse ukane in zvijače in končno je, z dolgimi nogami požiraje daljavo in na pol zadušeni od divjega teka in razburjenja, s tresočimi se prsti dosegel in pograbil bežečega meniha.

Ko so gledalci v taborišču videli uspeh zasledovanja, so zagnali divji krik in jo jadrno ubrali proti kraju, kjer se je ujeti strah divje otepal v Sabinovem železnem objemu in kričal: »Izpusti me, saj me boš pokončal!«

V prikazni so spoznali svojega kolego. Urueta, ki se je bil po dogovoru s Contrerom našemil v meniha z namenom, da bi nekoliko postrašil in tako dal tej noči malce priokusa skrivnosti in groze. Besni Sabino je svoj plen tako divje stiskal, da mu je zadrhl vse nohte v nadlahti. Ko so ga prijatelji končno prisilili, da je izpustil svojo žrtev, vsi osupli nad nenavadnostjo njegovega početja, je od jeze in razočaranja zajokal in vmes vzklikal:

»Vse žive dni sem se pehal in tekal za duhovi in strahovi, sedaj pa, ko sem že trdno verjel, da imam končno le enega v precepju, spoznam v njem tegale... tegale...«

In najbolj nepričakovano od vseh prese-nečenj, ki jim jih je pripravila tista noč, je bila najbrž njegova plemenita jeza in vzvišen gnev nad izprijenimi strahovi.

Za dobro voljo

Jezni skladatelj

V neki družbi, kjer so govorili o posledicah nagle jeze, je slavni skladatelj Franz Schubert izjavil naslednje:

»V bistvu sem dober človek, toda če me kdo zares razjezi, potem mu brez usmiljenja razbijem nos.«

»Za božjo voljo!« je vzkliknila neka gospodična, »ali ste bili že večkrat tako jezni?«

»Še nikoli,« je sramežljivo odgovoril pohljni Schubert.

Pasja vročina

— Neverjetno, kakšna vročina je pritisnila! Prav tako kot leta 1950.

— Eh kaj, takrat ni bilo nič posebnega! Spomnim se, da je bila 1922. leta takšna vročina, da so drevesa tekala za psi s prošnjo, naj jih zalijejo!...

Denkschrift

der Kärntner Slowenen zur Volkszählung 1961

Wie wir in unserem Blatt schon wiederholt berichteten, kam es bei der heurigen Volkszählung zu zahlreichen Vorkommnissen, die eine ordnungsmässige Durchführung der statistischen Zwecken dienenden Ermittlung insbesondere hinsichtlich der Sprachenverhältnisse in Kärnten unmöglich machten. Die beiden Zentralorganisationen der Kärntner Slowenen — Rat der Kärntner Slowenen und Zentralverband slowenischer Organisationen in Kärnten — sahen sich daher veranlasst, sich diesbezüglich mit einer Denkschrift an die Bundesregierung zu wenden, in welcher es einleitend heisst:

Die Geschichte der Volkszählungen in unserer Republik, soweit sie die Kärntner Slowenen betreffen, insbesondere die Volkszählung 1951 und die Vorfälle anlässlich dieser, sowie schliesslich die unterschiedlichen Kriterien bei der Volkszählung 1961 und ihre Methodologie, die in der Kärntner Öffentlichkeit ihren Ausdruck fand, veranlassen die beiden unterzeichneten Zentralorganisationen der Kärntner Slowenen zu dieser Denkschrift an die Bundesregierung.

Wenn auch das Bundesministerium für Inneres bei der Volkszählung 1961 in seiner Verordnung (BGBl. Nr. 29/60) in der Spalte 14 der Haushaltsliste unter dem Begriff „Umgangssprache“ noch „Sprache, die im Umgang mit den Familienangehörigen gesprochen wird“ gesetzt hat und damit den Begriff „Umgangssprache“ als „Sprache, die im Umgang mit den Familienangehörigen gesprochen wird“, interpretierte, hat die Tatsache, dass die Definition nicht, wie im ursprünglichen Entwurf vorgesehen, in den Erläuterungen zur Spalte 14, sondern in der Spalte 14 der Haushaltsliste selbst erfolgte, doch gewisse Zweifel offen gelassen, da darunter auch eine Doppelfragestellung verstanden werden konnte, was sich logischerweise nur bei der Bevölkerung, die im täglichen Leben zwei Sprachen zu gebrauchen gezwungen ist, irgendwie auswirkte.

Ebenso war die von den Beamten des Statistischen Zentralamtes vor den Vertretern der mit der Durchführung betrauten Gemeinden anlässlich der Besprechungen auf der Bezirkshauptmannschaft Klagenfurt und Villach erwähnte Möglichkeit, dass auch das sogenannte „Windische“ als Sprache angegeben werden kann, nicht gerade dazu angetan, bei der Volkszählung 1961 die tatsächlichen Sprachenverhältnisse in Kärnten zu ermitteln. Trotzdem hätten eine tolerante Durchführung der Volkszählung und objektive Ermittlung der Sprachenverhältnisse zweifelsohne zur notwendigen Befriedung im Lande beigetragen.

Die tatsächliche Durchführung der Volkszählung in Unterkärnten, insbesondere soweit sie die Ausfüllung der Spalte 14 der Haushaltsliste betrifft, steht jedoch im krassen Gegensatz zur oben erwähnten Auslegung des Begriffes „Umgangssprache“ durch das Bundesministerium für Inneres und zur Feststellung des Landeshauptmannes im Schreiben vom 21. 3. 1961 an den Rat der Kärntner Slowenen, dass „entsprechend Vorgehen getroffen worden ist, dass sich die Zählkommissäre jeder wie immer gearteten Beeinflussung der Bevölkerung strengstens zu enthalten haben“. Die deutschnationalen Kreise im Lande haben die nach dem Gesetz rein statistischen Zwecken dienende Feststellung mit ihrer Ermittlung auch der sprachlichen Verhältnisse sogar zu einer eminent politischen Frage gemacht.

So erschien vor der Volkszählung im Kommissionsverlag der Buchhandlung Carinthia in Klagenfurt eine vom pseudonymen Schreiber Hermagoras Schirbar verfasste Broschüre „Minderheit ohne Maske“ mit dem Untertitel „Zur Sprachenfrage in Kärnten“. In dieser werden die Begriffe „slowenische Sprache“ und „slowenischer Staat“ im Gegensatz zu Österreich identifiziert. Die Slowenen werden allgemein und insgesamt zu Irredentisten gestempelt. So wird abschliessend darin sogar behauptet (Seite 54): „Die Sprachenfrage in Südkärnten hat ihrem Wesen nach mit Deutsch oder Slowenisch selbst wenig zu tun, sondern ist eine vorwiegend politische Frage: ob Südkärnten weiterhin zu Kärnten und zum freien Westen gehören oder in Zukunft ein drittes Mal in Gefahr kommen soll, als Slo-

wenisch-Kärnten' zum Balkan geschlagen zu werden. Deshalb gibt es in dieser Frage kein Zurück.“

Dieselbe Unterschiebung einer staatspolitischen Unverlässlichkeit der Slowenen enthalten auch die vom „Kärntner Heimatdienst“ und vom „Bund der heimatstreuen Südkärntner“ herausgegebenen und in allen Ortschaften Unterkärntens vor der Volkszählung verbreiteten Flugzettel. Darin wird der Bevölkerung eingeschärft, nur „Deutsch“ oder „Windisch“ als Umgangssprache anzugeben und weiters behauptet, dass nur diese Art der Angabe die Freiheit der Heimat sichert.

Dadurch wurden in der Öffentlichkeit die Voraussetzungen für eine völlige Verwirrung des tatsächlichen Sprachbildes in Unterkärnten durch die Volkszählung 1961 geschaffen.

Die Tatsache, dass im Gegensatz zu § 3 der Anleitung zur Volkszählung (Kärntner Gemeindeblatt 1951, Nr. 2), die als übliche Methode die selbständige Ausfüllung der Volkszählungsdrucksorten vorsieht, die nur als Ausnahme gekennzeichnete Methode mittels amtlicher Zählkommissäre im ganzen Kärntner Unterland fast ausnahmslos angewendet wurde, ist an und für sich diskriminierend, da damit die ganze Bevölkerung als unverlässlich oder zumindestens als unfähig, die Ausfüllung der Drucksorten vorzunehmen, angesehen wird.

Die beiden unterzeichneten Organisationen haben aus zahlreichen Gemeinden, die auch von Slowenen besiedelt sind, Mitteilungen über gesetzwidrige und unkorrekte Vorfälle anlässlich der Durchführung der Volkszählung 1961 erhalten. Wir führen in der Folge nur einige konkrete Beispiele solcher Vorfälle an, die jedoch gleichzeitig beweisen, dass es sich um eine über das gesamte Kärntner Unterland ausgedehnte einseitige Beeinflussung der Bevölkerung hinsichtlich der Ausfüllung der Spalte 14 der Haushaltsliste handelt.

In der Denkschrift sind sodann einzelne Beispiele von Beeinflussungen und Unregelmässigkeiten aus verschiedenen Gemeinden Südkärntens angeführt, abschliessend aber stellen die beiden Organisationen fest:

Der Rat der Kärntner Slowenen und der Zentralverband slowenischer Organisationen in Kärnten stellen zu den obigen Beispielen fest, dass die Volkszählung auf Grund solcher gesetzwidrigen und unkorrekter Vorkommnisse die Sprachenverhältnisse in Lande unrichtig und verzerrt wiedergibt. Diese Zahlen können daher nicht zur Grundlage für wie immer geartete Minderheitenschutzregelungen dienen. Dies umso weniger, weil uns das Bundesministerium für Inneres auf unsere Eingabe vom 16. 2. 1961 mit Schreiben vom 10. 3. 1961, Zl. 183.038-12 A/61 versichert hat, dass die Volkszählung 1961 nach der Verlautbarung des Bundesministeriums für Inneres in der „Wiener Zeitung“ vom 15. 2. 1961 mit der Fragestellung nach der Umgangssprache mit einer amtlichen Minderheitenfeststellung in keinem Zusammenhang steht.

Die Art der Durchführung der Volkszählung insbesondere hinsichtlich der Sprachenermittlung hat neuerdings bestätigt, dass unter den gegebenen Umständen eine wahrheitsgetreue Minderheitenfeststellung undurchführbar ist. Die geschilderten von den beiden unterzeichneten Organisationen auf ihre Wahrheit überprüften Vorkommnisse beweisen obendrein die erdrückende engnationale Psychose in Kärnten.

Die beiden unterzeichneten Organisationen haben es für notwendig erachtet, das Bundesministerium für Inneres als zuständige Behörde auf die angeführten Vorkommnisse anlässlich der Volkszählung 1961 aufmerksam zu machen.

RADIO CELOVEC

I. PROGRAM

Poročila: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 17.00, 20.00, 22.00.

Dnevne oddaje: 5.55 Kmečka oddaja — 6.10 Jutranja gimnastika — 7.55 Gospodarske vesti — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Za gospodinjno — 11.00 Zabavna glasba — 13.10 Opaldanski koncert — 18.55 Sport — 19.30 Odmev časa — 20.10 Deželna poročila — 22.10 Pogled v svet.

Sobota, 27. 5.: 8.00 Hišni vrh — 8.10 Resna glasba — 14.15 Pozdrav nate — 15.50 Za filateliste — 16.00 Tekma med Grazem in Celovcem — 16.30 Za delovno ženo — 17.10 Dunajski slavnostni tedni — 17.25 Pevci mojstri nürnbergski, Wagnerjeva opera.

Nedelja, 28. 5.: 8.05 Kmečka oddaja — 9.00 Jutranja melodija — 11.00 Koncert na prostem — 12.45 Gledališko ogledalo — 13.00 Operni koncert — 13.45 Koroški gradovi — 14.30 Pozdrav nate — 17.05 Plesna glasba — 18.00 Glasba iz Francije — 19.00 Sport — 20.30 „Most v preteklost“, skupna oddaja dunajskega in londonskega radia.

Ponedeljek, 29. 5.: 8.15 Resna glasba — 15.00 Posebej za Vas — 15.45 Knjižni kotiček — 17.10 Popaldanski koncert — 18.35 Mladinska oddaja — 20.15 Citati in razumeli — 20.30 Male misli za velike ljudi — 21.15 Lovska ura.

Torek, 30. 5.: 8.00 Zvenč je jutranji pozdrav — 8.10 Orkestrski koncert — 14.45 Kulturne vesti — 15.30 Kamorna glasba — 19.00 40 let Gradiščanske — 20.15 „Ugrabitelj“, radijska igra — 21.30 Mala večerna glasba.

Sreda, 31. 5.: 8.00 Zvenč je jutranji pozdrav — 8.15 Jutranja glasba — 15.00 Glasba za mladino — 19.00 Od plošče do plošče — 20.15 Kamorni koncert — 21.20 Romantična glasba.

Četrtek, 1. 6.: 8.15 Za praznično jutro — 9.00 Lahka muza — 11.00 Godba na pihala — 12.00 Veselo razpo-

loženi — 13.00 Operni koncert — 13.45 Iz domovine — 14.30 Pozdrav nate — 16.00 Otroški oder — 16.30 Solistična ura — 17.05 Plesna glasba — 19.00 Sport — 20.10 Operna glasba — 22.15 Glasba doni v noč.

Petek, 2. 6.: 8.00 Zvenč je jutranji pozdrav — 8.15 Kamorna ura — 15.00 Kamorna glasba — 15.45 Kulturna zrcala — 17.10 Solistični koncert — 18.00 Koroška narečja — 18.15 Prošli čas je dragocen — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 20.15 Halo! Teenagerjil! — 21.00 Slavnj dirigenti.

Slovenske oddaje Radio Celovec

Ponedeljek, 29. 5.: 14.15 Poročila, objave. — Pregled sporeda. — Zvočni obzornik. — 18.00 Iz našega albuma pesmi in glasbe.

Torek, 30. 5.: 14.15 Poročila, objave. — Pušč s'm star šale 18 let...

Sreda, 31. 5.: 14.15 Poročila, objave. — Za našo vas — Kar želite, zaigramo.

Četrtek, 1. 6.: 7.30 S pesmija in glasbo pozdravljamo in vožimo.

Petek, 2. 6.: 14.15 Poročila, objave. Soentr poj... (Korški narodne pesmi).

RADIO TRST

Slovenske oddaje na valu 306,1 ali 980 Kc/sek.

Sobota, 27. 5.: 15.30 „Sveder“, komedija — 18.00 Radijska univerza — 20.30 Teden v Italiji — 20.40 Moški zbor iz Bazovice — 21.00 „Usodna številka“, drama.

Nedelja, 28. 5.: 9.00 Kmetijska oddaja — 9.30 Slovenski narodni motivi — 13.00 Kronika tedna v Trstu — 14.30 Sedem dni v svetu — 17.00 Obzornik filmskega sveta — 19.00 Nedeljski vestnik — 21.00 Slovenske narodne pesmi — 22.00 Nedelja v športu.

Ponedeljek, 29. 5.: 18.00 Italijaničina po radiu — 18.30 Mladi solisti — 19.00 Znanost in tehnika — 20.00 Sportna tribuna — 20.30 Rossini: „Wilhelm Tell“, opera.

Torek, 30. 5.: 18.00 Radijska univerza — 19.00 Za najmlajše — 21.00 Za kulisami druge svetovne vojne — 21.30 Koncert pianista Marjana Lipovška — 22.00 Poezija starodavnih orientalskih ljudstev: Stara kitajska poezija.

Sreda, 31. 5.: 18.00 Slovenščina za Slovence — 18.30 O glasbi in glasbenikih v anekdotah — 19.00 Zdravstvena oddaja — 20.30 „Labod ga je odnesel“, kriminalna igra.

Četrtek, 1. 6.: 8.30 Slovenski samospeli in zborovske skladbe — 11.30 „Zarek sonca za uboga starca“, pravljica — 15.20 Slovenski narodni motivi — 18.00 Radijska univerza — 19.00 Slike iz gorške preteklosti — 20.30 Veliki simfonični orkestri — 22.00 Umetnost.

Petek, 2. 6.: 11.00 Zbori iz vsega sveta — 15.00 Pajeta Majda Sepe in Duo sa Kvarnera — 15.20 Videmski moderni jazz kvartet — 15.45 „Sestra Angelika“, drama — 18.00 Italijaničina po radiu — 19.00 Šola in vzgoja — 21.00 Gospodarska in delo — 21.15 Koncert operne glasbe — 22.00 Obletnica tedna — 22.15 O slovenski klavirski glasbi.

TELEVIZIJSKI PROGRAM

Vsako dnevna oddaja: 20.00 Čas v sliki. Oddaja Čas v sliki tudi pred zaključkom televizijskega programa.

Nedelja, 28. 5.: 12.05 Kaj mislite o tem? — 17.00 Za otroke — 18.00 Za družino — 18.30 „V žarometu“ — 19.30 Družina Leitner — 20.30 Film.

Ponedeljek, 29. 5.: 19.30 Oknar — 20.25 Aktualni šport — 20.45 Enaindvajset — 21.25 „Amerika se spominja“.

Torek, 30. 5.: 19.30 Gospodinjki nasveti — 20.25 „Cezanne, slikar iz Aixa“ — 20.55 „Ljubazan, ženske in vojaki“, trilogija o temi „Ženska in vojna“.

Sreda, 31. 5.: 17.00 Za otroke — 17.30 Svet mladine — 18.00 Za družino — 18.55 Sport — 21.10 „Po vsem tem času“.

Četrtek, 1. 6.: 17.00 Za otroke: Kaj bi lahko postal — 17.30 Ekspedicijska v neznanu — 19.30 Sport — 20.20 „Igra je konec“, film.

Petek, 2. 6.: 19.30 Inspektor Garrel, kriminalni film — 20.25 „Vaš nastop, prosim“ — 21.05 Kabarel.

Sobota, 3. 6.: 19.30 Kaj vidimo novega — 20.20 „Tosca“, Puccinijeva opera.

RADIO LJUBLJANA

Poročila: 5.05, 8.00, 10.00, 13.00, 15.00, 22.00, 23.00, 24.00.

Dnevne oddaje: 5.00 Dobro jutro — 5.10 Nekaj domačih — 12.15 Kmetijski nasveti ali Radijska kmečka univerza — 17.00 Lokalni dnevnik — 19.30 Radijski dnevnik.

Sobota, 27. 5.: 8.05 Glasba ob delu — 8.55 Radijska šola — 10.40 Angleščina za mladino — 10.55 Harla in kitara — 11.30 Pionirski tednik — 11.50 Otroške pesmice — 12.00 Trio Slavka Avsenika — 13.30 Godba na pihala — 13.50 Od arije do arije — 14.20 Sport in športniki — 14.35 Voščila — 15.40 S knjižnega trga — 16.40 Moški zbor „France Prešeren“ iz Kranja — 17.45 Iz filmov in glasbenih revij — 18.00 Jezikovni pogovori — 18.30 Pozdrav z gora — 18.45 Okno v svet — 20.00 Kar si kdo želi — 20.20 Melodije raznih dežel — 21.00 Za prijelen konec tedna.

Nedelja, 28. 5.: 6.00 Jutranji pozdrav — 7.35 Godba na pihala — 8.00 Mladinska radijska igra — 8.50 Skladbe za otroke — 9.00 Zabavna glasba v novi teden — 10.00 Se pomnite, tovariši — 10.30 Lepe melodije — 11.00 Iz oper Cajkovskega — 11.30 Nedeljska repertoar — 12.00 Voščila — 13.30 Za našo vas — 14.15 Voščila — 15.30 Operna arije — 16.00 Humoreska tedna — 16.20 Iz opernega sveta — 16.40 Slovenske narodne pesmi — 17.00 Za nedeljsko popoldne — 18.15 Orkester Zagrebške filharmonije — 18.42 Palke in valčki — 20.05 Izbrile melodije tedna — 20.50 Hammond orgle — 22.15 Ples ob radijskem sprejminiku.

Ponedeljek, 29. 5.: 8.05 Jutranje glasbeno popoldvanje — 8.40 Od popevke do popevke — 9.00 Kleopatra dvajsetega stoletja, podlistek — 9.20 Operni solisti — 10.15 Od valčka do rock 'n rolla — 10.40 Ljubljanski kamorni zbor — 11.00 Po svetu jazza — 11.30 Za otroke — 12.00 Zadovoljni Kranjci — 12.25 Zvočna mavrica — 12.45 Poje Mileva Pertol — 13.30 Massenat: Le Cid, ba-

RADIO PROGRAM

letna glasba — 13.50 Iz filmov in glasbenih revij — 14.15 Jugoslovanske radijske postaje pozdravljajo slovenske poslušalce: radio Beograd — 14.35 Voščila — 15.40 Noči paporniki na lujem — 16.00 V svetu opernih melodij — 17.15 Salarjem na pol — 18.00 Športni tednik — 18.15 Veliki violinisti — 18.50 Človek in zdravje — 20.00 Glasbeni variete — 20.45 Kulturna tribuna — 21.00 Jugoslovanski pevci zabavna glasba — 21.20 Orkester Slovenske filharmonije.

Torek, 30. 5.: 8.05 Izbrile melodije tedna — 8.55 Radijska šola — 9.25 Orkester Slovenske filharmonije — 9.40 Gorenjski vokalni oktet — 10.40 Utrjuje svojo angleščino — 10.55 Ameriška popevke — 11.00 Obisk v mariborski operi — 12.00 Danica Filipič in Franc Koren ob spremljavi Avgusta Stanka — 12.25 Romunska zabavna glasba — 12.45 Slovenske narodne — 14.05 Radijska šola — 14.35 Iz opere „Faust“ — 15.40 Iz domače književnosti — 17.25 Zagrebški solisti — 18.20 Za mlade ljubitelje glasbe — 18.45 Izobraževalni obzornik — 20.00 Zbor radia Beograd — 20.30 Nagrajena dela s tekmovanja radijskih iger v Novem Sadu — 22.15 Večer novejših italijanske instrumentalne glasbe.

Sreda, 31. 5.: 8.05 Mladi glasbeni taleni — 9.00 Jezikovni pogovori — 10.15 Operne melodije — 11.00 Od plošče do plošče — 11.30 Za cicibane — 12.00 Štirje fantje — 13.30 Iz starejših slovenske umetne glasbe — 14.05 Radijska šola — 14.40 Mariborski kamorni zbor — 15.44 Radijska univerza — 16.00 Koncert po željah — 17.30 Pevce D'ordje Marjanovič — 17.45 Jazz na koncertnem oderu — 18.00 Kulturna kronika — 18.45 Havajski zvoki — 20.00 Puccini: La Bohema, opera — 22.15 Mladim plesalcem.

Četrtek, 1. 6.: 8.05 Glasba ob delu — 8.35 Poje zbor „Branko Krstanovič“ — 8.55 Radijska šola — 9.25 Med Krajino in Timokom — 10.15 Zabavna melodije — 11.00 Ruski ležaj za začelnice — 11.15 Ruske popevke — 12.00 Gašper Darmola poje slovenske narodne — 12.25 Operna glasba — 13.50 Kamorni zbor radia Ljubljana — 14.05 Simfonični plesi — 14.35 Voščila — 15.40 Iz svetovne književnosti — 16.00 Se vedno jih radi poslušate — 17.15 Turizem in melodije — 18.00 Iz Puccinijevih oper — 18.30 Poje Anica Zubovič — 18.45 Ljudski parlament — 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov — 20.45 Literarni večer: Italijanska lirika in kritika o njej.

Petek, 2. 6.: 8.05 Orkester Mozarteuma iz Salzburga — 9.20 Veselo narodno — 9.35 Za mlade ljubitelje glasbe — 11.00 Melodije iz Verdijevega „Othello“ — 11.30 Človek in zdravje — 11.40 Španija v pesmi in plesu — 12.00 Dalmatinske pesmi — 12.40 Domači napravi izpod zeleznega Pohorja — 13.30 Orgle in orglice — 13.45 Poje Ljubljanski oklet — 14.05 Radijska šola — 14.35 Basist Boris Hristov — 15.45 Radijska univerza — 16.00 Petkovo glasbeno popoldne — 17.25 Od plesiša do plesiša — 18.00 Spomini maršala Tita na začetak vstaje — 18.30 Tako pojo in plešejo v tujih deželah: Italijanske pesmi — 20.15 Tedenski zunanepolitični pregled — 20.30 Obrazi iz naše glasbene preteklosti — 21.15 O morju in pomorščakih — 22.35 Moderna plesna glasba.

VABILO

na redni letni občni zbor Hranilnice in posojilnice Glinje, red. zadruga z neomejenim jamstvom, ki bo v nedeljo dne 18. junija 1961 ob 14.30 uri v pisarniških prostorih pri Cingelcu na Trati z naslednjim dnevnim redom:

1. Pozdrav in ugotovitev sklepčnosti
2. Izvolitev zapisnikarja in dveh overovateljev
3. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora
4. Poročilo upravnega odbora
5. Poročilo nadzornega odbora
6. Pregled in potrditev računskega zaključka
7. Razrešnica upravnemu in nadzornemu odboru
8. Volitev upravnega in nadzornega odbora
9. Slučajnosti.

Ako občni zbor ob določeni uri ni sklepčen, se vrši po zadruginih pravilih § 31 drugi občni zbor z istim dnevnim redom, ki je sklepčen pri vsakem številu zastopanih članov.

Glinje, dne 14. maja 1961.

Za upravni odbor

Šašl Janko, l. r. Goričnik Jože, l. r.